

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת קרח – כוחה של ליצנות – שנת תשס"ט.

פרשת קרח – עושים סדר – שנת תשפ"ב.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ידידיה בן ליטל
עמוס בן סעדיה
ברוריה בת מלכה
ציפורה פייגא בת הדסה
רונית בת מזל
סיגלית בת ציפורה
איתי חיים בן אהובה
אורי בת ורד
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון אסנת בת שרה וב"ב
רעות ועידן שונם הלוי
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לשותפות בזכות להפצת העלון

השבועי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון
0733-454-222

פרשת קרח – כוחה של ליצנות – שנת תשס"ט.

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך
אורן חמו בן זהרי
וועלוועל וואלף זאב בן לאה
גילה קיאהרה כהן בת ריימונד שמחה
בנימין כהן בן יעקב
מיכאל בן עובדיה
משה בן בנימין
יעקב בן שלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
סלמן בן יהודה
מזל בת יוסף חיים הכהן
ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת קרח.

פוחתת הפרשה: {טז, א} וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֹהֵת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וָאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאֵב וְאוֹן בֶּן פֹּלֵת בְּנֵי רְאוּבֵן: {ב} וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתִים נָשִׂאִי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: {ג} וַיִּקְהֻלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֵל ה';

אומר רש"י – ומדוע תתנשאו. אם לקחת אתה מלכות, לא היה לך לברר לאחר כך כהונה, לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך, כל העדה שמעו.

מיד שואלים חז"ל – ומה ראה קרח לחלוק עם משה?

אומר רש"י – נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר ובני קהת וגו' (שמות ו, יח), עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה, לא אני, שאני בן יצחק שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו.

נשאלת השאלה – הקב"ה מעיד על משה רבינו "בְּכָל בֵּיתִי נִאֻמָּן הוּא"; קרח וכל עדתו ידעו, שברגע שמרים הנביאה רק שאלה שאלה את אחיה אהרן: "למה משה נוהג בפרישות, גם אנחנו נביאים ולא נהגנו כך?" – מיד קיבלה צרעת, למרות שבזכותה משה רבינו חי; אם ככה, מאיפה היתה לקרח כזאת תעוזה לבוא ולחלוק על משה רבינו?

אומרים רבותינו {במדבר רבה, פרשה יח, אות ח} – עֵינֵינו הִטְעֵנוּ, רָאֵה שִׁלְשֵׁלֶת גְּדוּלָּה עוֹמֶדֶת הַיָּמֵנוּ, שְׁמוּאֵל שֶׁשְּׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׁנֵאֶמֶר (תהלים צט, ו): מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנֵינוּ וְשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ, עֶשְׂרִים וָאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת עוֹמְדוֹת מִבְּנֵי שְׁכֵלָם מִתְנַבְּאִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֵאֶמֶר (דברי הימים א כה, ה): כָּל אֱלֹהֵי בְנֵימִן לְהִימָן, אָמַר אֶפְשָׁר הַגְּדִלָה הַזֹּאת עֲתִידָה לַעֲמֹד מִמֶּנִּי וְאֲנִי אָדָם, וְלֹא רָאֵה יָפָה, לִפִּי שֶׁבָּנִיו עָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְעוֹמְדִין מִהֶן, וּמֹשֶׁה הָיָה רֹאֵה, לִכְךָ נִשְׁתַּתֵּף לְבֹא לְאוֹתָהּ חֲזָקָה שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מֹשֶׁה שְׁכֵלָם אוֹבְדִין וְאַחַד פְּלִיט, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ.

יסוד נוסף שאומרים לנו רבותינו;

אומרת המשנה {מסכת אבות פ"ד מכ"א} – רַבִּי אֱלֵעָזָר הַקָּפָר אוֹמֵר, הַקְּנָאָה וְהַתְּנָאָה וְהַכְּבוֹד, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם.

המשנה לא אומרת לנו "מוציאין אדם" אלא "מוציאין את האדם" – בה"א הידיעה; לומר לך, שהגדול שבגדולים, הענק שבענקים – ברגע שמאחורי מחשבתו יש קנאה או כבוד או תאוה – ברגע אחד הוא יכול להתדרדר!

דוגמא לכך אנחנו למדים מקרח, שהיה מטועני הארון – נתקנא בנשיאותו של אליצפן, ויצא לחלוק על משה רבינו;

ירובעם בן נבט – אין לנו מושג מי היה האיש הגדול הזה; אומרים חז"ל {מסכת סנהדרין קב, א}, שכל חכמי ישראל לפניו, כ'עשבי השדה'!

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין קב, א} – {מלכים א יג-לג} **אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה. מאי אחר? כלומר, איזה דבר? הוא שאחריו לא "שב מדרכו הרעה"? אמר ר' אבא: אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו: "חזור בך! ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו ירבעם לקב"ה: "מי יהיה בראש?" השיב לו הקב"ה: "בן ישי בראש" אמר לו ירבעם: אי הכי לא בעינא אם כן, איני רוצה בכך", והמשיך בדרכו הרעה.**

אם ככה, יש לנו שתי תשובות מדוע יצא קרח לחלוק על משה – או שנתקנא בנשיאותו של אליצפן, או בגלל שראה ברוח הקודש שעתיד לצאת ממנו שמואל הנביא.

השאלה שעליה הייתי רוצה לעמוד היום – כיצד הצליח קרח, למשוך אחריו מאתים וחמישים ראשי סנהדראות?

רבותינו מגלים לנו, שאותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות היו, לא פחות ולא יותר, "נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם"; ומי הם היו?

אומרים חז"ל – הראשון שבהם, הוא נְחֻשֹׁן בֶּן עֲמִינָדָב. השני שבהם, הוא נְתַנְאֵל בֶּן צוּעָר. השלישי שבהם, הוא אֱלִיאֵב בֶּן חֵלֶן. הרביעי שבהם, הוא אֱלִיצֹר בֶּן שְׁדִיאוֹר. החמישי שבהם, הוא שְׁלֵמִיָּאל בֶּן צוּרִישָׁדִי; כל אותם האנשים שהביאו את הקרבנות ביום חנוכת המשכן – שנים עשר נשיאי העדות, יצאו לחלוק על משה רבינו!

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות ג} – הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבְּוּ בְּשֵׁמֹת, אֵף עַל פִּי שְׁלֹא פִּרְסָמֵן הַכְּתוּב נָתַן סִמְנֵיהֶן, וּמִתּוֹךְ הַמִּקְרָאוֹת אֶת מִבִּין אוֹתָם. מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה, לִכְן טוֹבִים שְׁנִמְצָא גּוֹבֵה כְּלִים מִבֵּית הַמֶּרְחָץ, וְלֹא הָיָה רוּצָה בְּעַל הַגְּנֵבָה לִפְרָסְמוֹ, הַתְּחִיל נֹתֵן סִמְנֵיוֹ, אָמְרוּ לוֹ מִי גִבֹּה כְּלִיָּה, אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ בֶּן טוֹבִים בְּעַל קוֹמָה וְשָׁנִיו נָאוֹת וְשַׁעְרוֹ שְׁחוֹר וְחֻטְמוֹ נָאָה, מִשְׁנֵת סִמְנֵיוֹ יָדְעוּ מִי הוּא. אֵף כָּאֵן אֵף עַל פִּי שִׁסְתָּמֵן הַכְּתוּב, בָּא וְנָתַן סִמְנֵיהֶן וְאֵתָה יוֹדַע מִי הֵם, נֶאֱמַר לְהֵלֵן (במדבר א, טז ז):

במתאוננים ויתפלל משה (במדבר יא, ב), במרגלים ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים (שם יד, יג), במחלוקתו של קרח נתרשלו ידיו.

{שם ה'} וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו: {ו} זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו: {ז} ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי;

אומר להם משה לקחת מחתה – כמה ? לא כתוב – "מי שטוען שמגיעה לו עבודה – ייקח מחתה!"

בהמשך הפרשה, אומרת התורה: {שם טז} ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר: {יז} וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' איש מחתתו חמשים ומאתים מחתות ואתה ואהרן איש מחתתו;

אם ככה, כמה מחתות יש ? מאתים חמשים ושתיים מחתות!

הם עושים את הניסיון, ולאחר מכן אומרת התורה: {שם לה} ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת.

נשאלת השאלה – איך מאתים וחמשים, הרי היו שם מאתים חמישים ואחד מקטרי קטורת – מאתים חמישים ראשי סנהדראות וקרח {אהרן יצא משם חי} ?

אומר המשך חכמה – בוא ואגיד לך יסוד; "איזו היא מחלקת שאינה לשם שמים, זו מחלקת קרח וכל עדתו"; אמר קרח לאותם מאתים חמישים איש – "אל תשמעו למה שאומר לכם משה – שלא תעזו לקחת מחתות – ממחנות מתים! כל המחלוקת שלנו איתו, שאת הכל הוא בודה מלבו – אז אם הוא אומר לכם לקחת מחתות אתם נשמעים לו?! אל תשמעו לו!"; אמרו לו אותם מאתים חמישים איש: "ממחנות אנחנו לא מפחדים!"

נשאלת השאלה – קרח מפחד מהמחנות, והמאתים חמישים איש לא מפחדים – איך יכל להיות ?

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יג, אות ב} – אמר רבי שמעון בן יוסנה שלשה דברים כתוב כאן: אריתי מורי עם בשמי, אכלתי יערי עם דבשי, שתיתי ייני עם חלבי, כנגד שלשה דברים שעשו הנשיאים שלא כהגן וקבלם הקדוש ברוך הוא, ואלו הן: בכל מקום אין היחיד מתנדב בקטרת, והנשיאים הביאו, {במדבר ז, יד}: כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת. בכל מקום אין היחיד מביא חטאת אלא אחר ידיעת חטאו, ואלו הביאו שער שלא בחטא. בכל מקום אין קרבן יחיד דוחה את השבת, וכאן קרבן יחיד דוחה את

אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם.

מגלים לנו רבותינו, שאותם ראשי המטות – נשיאי העדה, לא הלכו בקו אחד ביחד עם קרח; קרח רצה דבר אחד, והם רצו דבר אחר;

אומרים לנו רבותינו {מסכת אבות פ"ה מ"ז} – איזו היא מחלקת שהיא לשם שמים, זו מחלקת הלל ושמאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלקת קרח וכל עדתו.

נשאלת השאלה – למה נאמר 'קרח וכל עדתו', היה צריך לומר 'קרח ומשה' ?

אומרים המפרשים – בין קרח למשה לא היתה מחלוקת; אמר לו משה: "אתה רוצה כהונה – בבקשה; אתה רוצה הנהגה – בבקשה, לא אני בקשתי את זה. הקב"ה נגלה אלי בסנה ואמר לי שאני הולך להנהיג את העם. שבעה ימים סירבתי לזה – לא רציתי! אני לא אלחם בך כדי שלא תיקח. אדרבא, תיקח!" – אם ככה, איפה היתה המחלוקת ? המחלוקת היתה בין קרח לעדתו – מה שרצה קרח לא רצתה עדתו, ומה שרצתה עדתו, לא רצה קרח!

קרח רצה שהעבודה תישאר אצל הלויים; אם העבודה תישאר אצל הלויים, אין למאתים וחמישים איש, מה לחפש בהפגנה הזאת, כי מאתים וחמישים איש רצו שהעבודה תחזור לבכורות; שהרי לפני חטא העגל, מקריבי הקרבנות היו הבכורות. אבל לאחר שעם ישראל חטא בעגל, העביר הקב"ה את העבודה מהבכורות לשבט לוי שלא חטא בעגל.

ממילא, כל מה שרצו אותם מאתים וחמישים איש, שהעבודה תחזור לבכורות – לעומת זאת, קרח לא רצה את זה. אלא רצה שהעבודה תישאר אצל שבט לוי, רק הוא רצה להיות כהן!

לכן אומרת לנו המשנה – "איזו היא מחלקת שאינה לשם שמים, זו מחלקת קרח וכל עדתו" – שנחלקו ביניהם על מה להילחם עם משה; קרח מצדו אמר: "העבודה צריכה להישאר אצל שבט לוי. אבל אני צריך להיות כהן גדול". מנגד, אמרו אותם מאתים חמישים אנשים: "מה פתאום שתישאר אצל שבט לוי?! התכפר כבר חטא העגל, וא"כ העבודה צריכה לחזור לבכורות!"

בא המשך חכמה, ואומר חידוש עצום בהסבר המשנה הזאת:

לאחר ששומע משה רבינו מה רוצה קרח, אומרת התורה {טז, ד} וישמע משה ויפל על פניו;

אומר רש"י – ויפל על פניו. מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרוחון רביעי, חטאו בעגל ויחל משה (שמות לב, יא),

השבת. הא למדנו כמה קרבן נשיאים חביב לפני הקדוש ברוך הוא.

אמרו הנשיאים לקרח – "מה אתה מפחד להקטיר קטורת?! אנחנו הראשונים בהיסטוריה שהבאנו קטורת יחיד, וקיבל את זה הקב"ה! ביום הראשון לחנוכת המשכן, הביאו נדב ואביהוא קטורת יחיד – ונשרפו! אנחנו הבאנו קטורת יחיד – והתקבל; סימן שהמעלה שלנו גדולה יותר ממעלת הכהנים!" – לכן חשש קרח להקריב קטורת יחיד – הוא ידע כבר מנדב ואביהוא, שמי שמקריב קטורת יחיד – מיד נשרף!

"איזו היא מחלקת שאינה לשם שמים, זו מחלקת קרח וכל עדתו"; בינם לבין עצמם הם היו חלוקים – האם להביא קטורת או לא; משה אמר להם להביא – בא קרח ואמר להם: "אל תשמעו לו, הוא רוצה להרוג אתכם!"; אמרו הנשיאים: "מה להרוג, הבאנו קטורת יחיד ונשארו חיים. אם אתה בסדר, הקב"ה יקבל את זה!"

לאחר הדברים האלה, בואו ננסה להבין:

משה רבינו מגיע למצרים ואומר לעם "אני הגואל"; אומרת התורה {שמות ד, לא} וַיֹּאמֶן הָעָם – כולם מקבלים אותו בשמחה; משה ואהרן לוקחים איתם את שבעים הזקנים והולכים לפרעה. הזקנים בורחים אחד אחד מפחד האריות והדובים – נשארים רק משה ואהרן;

מספר ספר הישר – וישכימו משה ואהרן ממחרת וילכו עד בית פרעה ומטה האלהים לקחו בידם. ויהי בבואם אל שער המלך ושני כפירי אריות סגורים שם בכבלי ברזל ואין איש יוצא ובא מפניהם, לבד מאשר יצוה המלך לבוא ויבואו אתם המלחשים ויסירו הכפירים בלחשיהם ויביאוהו למלך. וימהר משה וינף את המטה על הכפירים ויתירם ויבואו משה ואהרן בית המלך. וגם הכפירים באו אתם בשמחה וירדפו אחריהם וישמחו כאשר ישמח הכלב אל אדוניו בבואו מן השדה. ויהי כראות פרעה את הדבר הזה, ויתמה על ככה ויבהל מאד מפני השמועה כי היה תארם כתואר בני האלהים ...

מזהיר משה את פרעה, שאם לא ישחרר את העם יבואו עליו מכות קשות; פרעה לא מקשיב ומקבל עשר מכות. לאחר עשרת המכות, הוא משחרר את עם ישראל. אבל קודם היציאה ממצרים, מבקש משה בציווי הקב"ה {שמות ג, כב} וְשָׁאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת וְשִׁמְתָם עַל בְּנֵיהֶם וְעַל בְּנֹתֵיהֶם וְנִצְלַתְם אֶת מִצְרַיִם ... {יא, ג} וַיֵּתֶן ה' אֶת חֹן הָעֵם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם הָאִישׁ מִשָּׁה גָדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי פְרֹעֶה וּבְעֵינֵי הָעָם;

משה רבינו מוציא אותם מארץ מצרים ... מעביר אותם את ים סוף ... מקבלים את התורה לאחר חמישים יום במעמד הר סיני ... למחרת מעמד הר סיני, עולה משה לשמים להוריד לוחות – הוא מאחר חצי יום, ומיד עם ישראל אומרים "גמרנו, אין יותר משה רבינו – צריכים מיד לעשות תחליף!" – ועושים את העגל!

נשאלת השאלה – איך יתכן שעם שלם, שומע מאתם חמישים וחמשה אנשים שיוצאים לחלוק על משה רבינו, וחמש מאות תשעים ותשע אלף, ושבע מאות וחמשים איש – יושבים בשקט ולא מוחים ??? – הרי כבר ראיתם מה קרה בעגל – 3000 איש עבדו לעגל ונתבעתם על זה שלא מחיתם – לאף אחד לא אכפת מה שעושים למשה רבינו !?

אומר הרמב"ן – והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה' [הכוונה לאותם אלה שיצאו לתור את הארץ] ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות.

אמרו העם – "זהו! משה רבינו כבר לא מה שהיה פעם – פעם הוא היה עומד בתפילה במשך ארבעים יום, ומבטל גזירות. עכשיו הוא כבר לא מצליח – וראיה מהמרגלים!"; עם ישראל היה בדיכאון, אומר הרמב"ן, וכשעם ישראל מדוכא – בא קרח וקורא להחליף את ההנהגה! – בדיוק בעיתוי הנכון!

מכאן הייתי רוצה ללכת בקו אחר לגמרי, לדבריו הנפלאים של רבי ליב חסמן בספרו אור יהל [ח"ג פרשת קרח]:

ג' סוגי מוות, היו לכל אותם האנשים שיצאו למרוד במשה; הקבוצה הראשונה – אותם מאתים חמישים איש, מתו בהקטרת קטורת. לאחר מכן, הקבוצה השנייה – נפתחה האדמה ובלעה את קרח וכל עדתו;

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות יג} – וַתִּפְתָּח (במדבר טז, לב), אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְתְּחוּ לְאֶרֶץ פִּיפּוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יא, ו): בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה וְהָרִי כְּתִיב (במדבר טז, לב): וַתִּפְתָּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ, אָמַר לוֹ וְהִיאֲךָ אֶת מְקִיָּם בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא שֶׁנֶּעֱשִׂית הָאֶרֶץ כְּמִשְׁפָּה, וְכֵן הִיכֵן שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶם הָיָה מִתְגַּלְגֵּל וְיֹרֵד וְבָא עִמּוֹ, נִמְצְאָת מְקִיָּם בְּקֶרֶב כָּל

השקדים ותראה לו אותו! – הוא יראה את המטה – לא יהיו לו יותר תלונות!"

שואל ר' ליב חסמן – למה צריך להרוג ט"ו אלף איש, ואחרי זה להראות להם מטה שפורח? א"א להראות להם תחילה מטה שפורח, וברגע אחד כל השאלות יסתיימו?! – צריכים להרוג ט"ו אלף איש כדי שהמטה ישפיע ???

כדי לענות על השאלה, נצטרך להפליג למחוזות אחרים ובסוף השיעור בס"ד, נגיע לתשובה:

מספר המדרש {ילקוט שמעוני, קרח, רמז תש"נ} – ובמושב לצים לא ישב. זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה? כינס עליהם כל הקהל, שנאמר {במדבר טז, יח} ויקהל עליהם קרח את כל העדה. התחיל לומר לפניו דברי ליצנות, אמר להן אלמנה אחת היתה בשכנותי ועמה שתי נערות יתומות והיה לה שדה אחת, באה לחרוש אמר לה משה לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. באת לזרוע, אמר לה שדך לא תזרע כלאים. באת לקצור ולעשות ערימה, אמר הניחו לקט שכחה ופאה. באת עשות גורן, אמר לה תני תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. מה עשתה? עמדה ומכרה את השדה ולקחה שתי כבשות כדי ללבוש גיזותיהן וליהנות מפירותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה: תני לי את הבכורות שכך אמר לי הקב"ה, כל הבכור אשר יולד וגו'. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו את הולדות. הגיע זמן גזירה, וגזזה אותן. אמר לה: תני לי ראשית הגז, שכן אמר הקב"ה וראשית גז צאנך תתן לו. אמרה אין בי כח לעמוד באיש הזה. הריני שוחטת ואוכלת. כיון ששחטה אמר לה תני לי הזרוע והלחיים והקיבה. אמרה אפילו אחר ששחטתי אותן, לא נצלתי מידו. ואמרה הרי הן עלי חרם. אמר לה כולו שלי הוא, שכך אמר הקב"ה כל חרם בישראל לך יהיה. אמר להם קרח: נטל והלך לו והניחה בוכה, היא עם שתי בנותיה, כדין כולהן עבדין להא ביזתא עלובתא ותולין בקב"ה – "את כל זה הם עשו לאלמנה המסכנה, והם עוד אומרים שהקב"ה אמר להם לעשות את זה!"

זו היתה תחילת ההצגה של קרח – שלא היתה ולא נבראה מעולם!

א' כל, אין מצות תרומות ומעשרות נוהגת במדבר – אלו מצוות התלויות בארץ. בנוסף, בשני כבשים אין מצות ראשית הגז; המינימום זה חמש רחלות. בנוסף, גם כאשר, כביכול, אמרה אותה אלמנה, שכל מה שיש כאן יהיה חרם לה – אהרן לא לקח את זה, כי אומרת הגמרא {מסכת ערכין כח, א} – {ויקרא כז-כח} מכל אשר לו, ולא כל אשר לו – רק אם נישאר לו, אתה יכול לקחת; אף אחד לא שואל שאלות!!! – כשמישהו מצחיק אותך ואתה מבסוט מהבדיחה – אתה לא תשאל שאלות!

ישראל, ומקים ותפתח הארץ את פיה. {דברים יא, ו} ואת כל היקום, זה הממון שמעמיד את הרגלים. רבותינו אמרו, אפלו היו כלים ביד הכובס, היו מתגלגלין ובאין ונבלעין עמקן. אמר רבי שמואל בר נחמני, אפלו מחט שהיתה שאולה ביד ישראל מידם, אף היא היתה נבלעת, שנאמר {במדבר טז, לג}: וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה – לא נשאר מקרח ועדתו שום זכר!!!

לאחר שקרח ועדתו נבלעו באדמה, החלה מגפה בעם שבה מתו ארבעה עשר אלף ושבע מאות איש;

{יז, יא} ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף¹: {יב} ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת וכפר על העם: {יג} ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה.

שואל ר' ליב חסמן – מאתים וחמישים איש מתו באש הקטורת – לא מספיק; האדמה בולעת – לא מספיק; אבל כעת, לאחר המגפה, האם מישהו יעז לפתוח את הפה שלו על משה???

אומרת התורה: {יז, יז} דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב מאת כל נשיאיהם לבית אבותם שנים עשר מטות איש את שמו תכתב על מטהו: {יח} ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי כי מטה אחד לראש בית אבותם: {יט} והנחתם באהל מועד לפני העדות אשר אועד לכם שמה: {כ} והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח והשכתי מעלי את תלונות בני ישראל אשר הם מלינכם עליכם – כל נשיא שבט מביא מטה, כותב עליו את שמו ומכניס אותו לתוך אוהל העדות – מחר בבוקר מקבלים תשובה; מי שיפרח לו המטה – הוא האיש הנבחר!

{שם כב} וינח משה את המטות לפני ה' באהל העדות: {כג} ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים: {כד} ויצא משה את כל המטות מלפני ה' אל כל בני ישראל ויראו ויקחו איש מטהו: {כה} ויאמר ה' אל משה השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי ותכל תלונתם מעלי ולא ימתו – "זהו, גמרנו! אם עוד פעם אחת מישהו יאמר לך שעשית פרוטקציות – תיקח את המטה עם

¹ אומרת הגמרא, שהקטורת היתה המתנה שגילה השטן למשה רבינו, שבכוחה לבטל מגיפות; אומרת הגמרא {מסכת שבת פט, א} – אף מלאך המות מסר לו למשה דבר, שנאמר {במדבר יז-יב} ויתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו'. אי לאו דאמר ליה הנה, אילו לא אמר לו מלאך המות סוד זה, מי הוה ידע איך היה משה יודע?

יאמר האומר – גם שדה לא היה במדבר !?

טעות – היה שדה במדבר, שנאמר {שיר השירים ד, יג} **שְׁלַחֲךָ פָּרְדָּס רְמוֹנִים עִם פְּרִי מְגִדִּים כְּפָרִים עִם נָרְדִּים²**

יוצא אם ככה, שכל הסיפור הזה לא היה ולא נברא!

מגלים לנו רבותינו, שכל מחלוקת קרח התחילה ביום בהיר אחד, שבו ציוה הקב"ה את משה רבינו לקחת את הלויים ולהכין אותם לעבודת המשכן;

אומרת התורה: {בהעלותך ח, ה} **וַיֹּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: {ו} קַח אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם: {ז} וְכַהֲנֵם תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהַעֲבִירוּ תַּעֲרַעַל כָּל בָּשָׂר וְכַבֹּסוּ בְּגִדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ;**

כ"ב אלף לויים – עוברים תגלחת מלאה של כל השערות!

ולמה עשו להם את זה ?

אומר רש"י – **והעבירו תער**. מצאתי בדברי רבי משה הדרשן, לפי שנתנו כפרה על הבכורות שעבדו עבודת אלילים, והיא קרויה זבחי מתים, והמצורע קרוי מת, הזקיקם תגלחת כמצורעים³.

דבר נוסף, מצוה אותם הקב"ה: {שם יא} **וְהִנִּיף אֶהָרֶן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לְעֶבֶד אֶת עֲבֹדַת ה'.**

אני לא יודע איך היה נראה קרח. אבל דבר אחד אני בטוח – שהיה לו זקן; אם היו לו גם שיערות על הראש – אני לא יודע; כל אחד, ומה שמזכה אותו הקב"ה 😊

פתאום מגלחים לו את הזקן!

האם אתם יודעים איך נראה בן אדם, שיוצא בבוקר מביתו עם שיערות, ובערב חוזר לביתו בלי שום שיערה על הראש ??? תדמינו לעצמכם איך זה נראה;

אדם חשוב – שהיה מטועני הארון, חוזר בערב לביתו; הוא רגיל שכולם אומרים לו שלום ומנשקים את ידו; פתאום הוא עובר ברחוב, ואף אחד לא מזהה אותו!

"תשמע, הוא מוכר לי הבחור הזה..."; הוא מגיע הביתה, דופק בדלת – 'הרבנית' מסתכלת בקוֹקֶר ולא מזהה שזה קרח בעלה – "מי זה ???"

² כל זה היה, כל עוד היה להם את בארה של מרים.

³ **ברוך שאמר:** בתחילה, העבודה היתה ע"י הבכורות. אבל לאחר שחטאו עם ישראל בעגל הם קיבלו צרעת, ולטהרתם היו צריכים לעשות תגלחת, לכן גם כאן, מצוה אותם הקב"ה לעשות תגלחת.

"זה אני קרח!" – מזל שהיא זיהתה את הקול שלו!

"מה זה, איפה כל השערות ??? איך קיבלת צורה של דלעת פתאום !?" 😊

"משה רבינו אמר ... לפני שמכניסים אותנו לעבודת המשכן – צריכים לעשות תגלחת!"

"ורק אתה עשית ???"

"מה פתאום – כל הלויים עשו!"

"אתה לא נורמלי! אתה יודע כמה זמן ייקח עד שיגדל לך השיער ???"

מספרת הגמרא {מסכת סנהדרין קי, א} – איתתיה דקרח אמרה ליה אשתו של קרח אמרה לבעלה: "חזי מאי קעביד משה ראה מה שמשה עושה! הוא לקח את כל הגדולה והכח עבורו ועבור משפחתו הקרובה: **איהו הוה מלכא** הוא עצמו מלך; **לאחור שויה כהנא רבא** את אחיו מינה לכהן גדול; **לבני אחור שוינהו סגני דכהנא** את בני אחיו מינה לסגני כהן גדול, **אי אתיא תרומה** אם מגיעה תרומה שהפרישו בני ישראל מתבואתם, יינם או שמנם, **אמר תיהוי לכהן** אומר משה שהתרומה תהיה לכהן; **אי אתו מעשר דשקילתו אתון** אם מגיע מעשר ראשון שהפרישו, שאתם הלויים נוטלים אותו, **אמר הבו חד מעשרה לכהן** אומר משה: תנו לכהן עשירית ממה שאתם מקבלים, כתרומת מעשר. **ועוד, דגיז ליה למזייכו** הוא גזז את כל שיער גופכם בתער, **ומיטיל לכו כי כופתא** ומשחק בכסם כאילו אינכם אלא חתיכת צואה; **עינא יהב במזייכו** בודאי עיניו נתן בשערכם, שרצה שתגזזו אותו כדי שלא תהיו יפים כמותו! **אמר לה קרח: הא איהו נמי קא עביד** הרי גם הוא עצמו גילח את כל שערו כפי שציוה אותנו, כי גם הוא לוי! ואם עשה כך להשפיל אותנו ולשחק בנו, מדוע עשה כן לעצמו? **אמרה ליה אשתו: כיון דכולהו רבותא ידידיה** כיון שכל מטרת כל המעשים האלה הוא כדי לגדלו ולפארו, אינו חושש לגלח גם את עצמו כדי להפיס את דעתכם, כי **אמר איהו נמי** גם הוא אומר לעצמו כדברי שמשון {שופטים טז-ל} **תמות נפשי עם פלשתים**; כלומר, הוא מוכן לבזות את עצמו כדי שיוכל לשחק בכולכם. **ועוד דקאמר לכו עבדיתו תכלתא** שאמר לכם משה: עשו פתיל תכלת בציצית בארבע כנפות הבגד; **אי ס"ד תכלתא חשיבא [מצוה]** ואם עולה על דעתך שתכלת חשובה כ"כ [והיא מצוה], מדוע תשימו רק חוט אחד של תכלת בכנף? **אפיק גלימי דתכלתא וכסיניהו לכולהו מתיבתך** הוצא טליתות שצבועות כולן בתכלת, והתכסו בהם בבית המדרש אתה וכל חבריך, כדי שתהיו מכובדים יותר! כי בודאי מה שאמר לכם משה להטיל רק חוט אחד של תכלת הוא משום שעינו צרה בכס ואינו רוצה בכבודכם, **היינו דכתיב {משלי יד-א} חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת** שבחכמתה קיימה את ביתה במה שמנעה מבעלה להצטרף עם קרח במחלוקתו, וכך הוא נשאר בחיים; **ואולת בידה תהרסנה**

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, קרח, רמז תשמ"ב} – כיון שאמר קרח: לא משה נביא ולא אהרן כהן גדול ולא תורה נתנה מן השמים, כיון ששמע משה כך הלך אצל האלהים אמר: אם אני מוותר על בזיוני ועל בזיונו של אהרן אבל על בזיונה של תורה איני מוותר, שנאמר "בזאת תדעון" ואין זאת אלא תורה, שנאמר {דברים ד, מד} וזאת התורה אשר שם משה.

אומר ר' ליב חסמון – עכשיו הבנת את הסוד, כיצד הצליח קרח למשוך אחריו את כל העדה? זהו כוחה של ליצנות, שעליה אומר לנו דוד המלך בתהילים {א, א} אֲשֶׁר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בְּעֶצְתָּ רָשָׁעִים וּבְדַרְךָ חָטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לִצִּים לֹא יָשָׁב;

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה יח, ב} – דרש ר' שמעון בן פזי: מאי דכתיב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב? והוא מבאר את השאלה: וכי מאחר שלא "הלך" בעצתם של רשעים ובדרכיהם, היכן "עמד" באיזה דרך חטאים יכול היה לעמוד? ומאחר שלא "עמד" כלל בדרכם של חטאים, היכן "ישב" באיזה מושב של לצים יכול היה לשבת? ומאחר שלא "ישב" במושב הלצים היכן לץ יכול היה להתלוצץ? [אלא] הפסוק בא לומר לך, שאם אפילו רק "הלך" בעצת רשעים ובדרכם, סופו לעמוד ולשהות בחברתם, ואם "עמד" בין החטאים, סופו לישב בין הלצים הללו, ואם "ישב" במושבם, סופו ללוץ גם הוא עצמו, ואם לץ, עליו הכתוב אומר {משלי ט-יב} אם חכמת חכמת לך (ואם לצת) לבדך תשא בתוצאות השליליות של ליצנותך.

אומרים לנו חז"ל – דע לך, הליצנות זה כמו כח מגנטי שמושך אותך פנימה – אם רק תדרוך במקום ליצנות, כבר לא תוכל לברוח מזה!

כותב הרמח"ל {מסילת ישרים פ"ה} – ותראה קושי הלצון והשחתתו הרבה, כי כמו המגן המשוך בשמן אשר ישימיט ויפיל מעליו החצים ומשליכם לארץ ולא יניח אותם שיגיעו אל גוף האדם כן הלצון מפני התוכחה והמרדנות, כי בליצנות אחד ובשחוק קטן יפיל האדם מעליו ריבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות מה שהלב מתעורר ומתפעל בעצמו מדי ראותו או שומעו ענינים שיעירוהו אל החשבון והפשפוש במעשים, ובכח הליצנות יפיל הכל לארץ ולא יעשה בו רושם כלל. ולא מפני חולשת הענינים ולא מפני חסרון הבנת הלב, אלא מפני כח הלצון ההורס כל עניני המוסר והיראה.

באים חז"ל, ומספרים לנו על המפגש הראשון של משה רבינו עם ליצני הדור;

זו אשתו של קרח שבעצתה האוילית המרידה את בעלה על משה, הביאה עליו מיתה והרסה את ביתה.

שאלה נוספת ששאל קרח את משה, מביא המדרש שוחר טוב שבתהילים;

אומר המדרש {שוחר טוב בתהילים, פרשה יא} – אמר ר' לוי: שנים עשירים גדולים היו בעולם, אחד בישראל ואחד באומות העולם; קרח בישראל והמן באומות העולם, ושניהן שמעו לנשיהן, ונפלו. קרח שמע לאשתו ונפל, כיצד? כשבא מבית המדרש אמרה לו אשתו: מה הלכה חידש לכם משה בבית המדרש? אמר לה: פירש לנו על מעשה התכלת. אמרה לו: מעשה התכלת מהו. אמר לה: כך דרש ואמר נאמר לי מפי הגבורה שתעשו לכם ציצית על כנפי בגדיכם, כדי שיהא חוט אחד תכלת, שנאמר {במדבר טו} ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. באותה שעה היתה משחקת ואומרת לו: ראו כמה הוא יושב ומשחק בכם, תדע שכן הוא אומר על כנפי בגדיכם, אני עושה לך טלית שכולה תכלת. מה עשתה? עמדה ועשתה לו טלית שכולה תכלת, נתעטף בה ועמד לפני משה. אמר לו: מה המעשה אשר עשית? אמר לו: אתה אמרת מעט ואני עשיתי הרבה. השיב משה ואמר לו: כתיב וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. **בית שהוא מלא ספרים צריך מזוזה או לא?** אמר לו: הן. אמר לו: ישמעו אזניך מה שפך מדבר. אמר לו משה: קרח! עברת על מצוותיו של הקדוש ברוך הוא ונתגאית בעשרך. באותה שעה עמד משה בכעס לפני המקום ואמר: ריבוננו של עולם, אם אינם קיימין הם דברי תורה, הבא עליהם גזירה, שנאמר {במדבר טז, ל} וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצֵתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעָתָם כִּי נָאצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'.

רבותינו במדרש תנחומא ובמדרש רבה מספרים, מה אירע בלילה האחרון לפני שהלך קרח לניסיון המחטות;

מספר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות ג} – אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון, שנאמר (במדבר ז, ט): וְלִבְנֵי קֹהֵל לֹא נָתַן כִּי עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם, וְקֹרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֹהֵל, וְכַשְׂמֵר מִשֶּׁה (במדבר טו, לח): וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֹּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת, מִיַּד צֹהַ וְעָשׂוּ מֵאֲתִים וְחֻמְשִׁים טְלִיתוֹת תְּכֵלֶת וְנִתְעַטְפוּ בָּהֶן אוֹתָן מֵאֲתִים וְחֻמְשִׁים רִאשִׁי סִנְהֶדְרָאוֹת שִׁקְמוּ עַל מִשֶּׁה, שְׁנָאֲמַר (במדבר טז, ב): וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מִשֶּׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתִים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד. עָמַד קֹרַח וְעָשָׂה לָהֶם מִשְׁתָּה וְנִתְעַטְפוּ בְּטִלְיֹתוֹת שֵׁל תְּכֵלֶת, בָּאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן לְטַל מִתְּנוּתֵיהֶם חֲזָה וְשׁוֹק, עָמְדוּ כְּנֻגָּן, אָמְרוּ לָהֶן מִי צֹהַ אֶתְכֶם לְטַל כֶּה, לֹא מִשֶּׁה, לֹא נָתַן כָּלֹם, לֹא דִבֵּר הַמָּקוֹם כָּה!

(במדבר יד, יא): **עַד אֲנִי וְנָאֲצִנִי וְגו', וְעַד אֲנִי לֹא יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל נִפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה עִמּוֹ אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֲלֵא אֲעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי כְּמָה אוֹתוֹת וְנִפְלְאוֹת עֲשִׂיתִי בְּקִרְבֵּיהֶן וְהֵן מְנַאֲצִין אוֹתִי, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א, יג): וְהִקְרַב וְהִכְרַעִים וְגו', וּמִנִּין שֶׁלֹּא הָיָה יוֹצֵא מִהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח, כה): לָחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ, אֵל תְּהִי קוֹרָא אֲבִירִים אֲלֵא לָחֶם אֲבִירִים, לָחֶם שֶׁהוּא נִמוּחַ בְּאִיבְרֵיהֶם.**

אומר ר' חיים שמואלביץ – עוד אמרו חז"ל {במדבר רבה פי"ח, אות ד}: "כשאמר הקב"ה למשה, קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם, וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער על כל בשרם {במדבר ח ו-ז}. מיד עשה כן לקרח [גילח את כל שערן], התחיל לחזור על ישראל, לא היו מכירים אותו, אמרו לו מי עשה לך כך? אמר להם משה עשה בי, ולא עוד אלא נטלני בידי ורגלי והיו מניפין אותי ואמר לי הרי אתה טהור, והביא את אהרן אחיו וקישטו ככה והושיבו באהל מועד וכו'" [וע"ש במפרשים שכל זאת אמר קרח לאחר שמרד במשה].

נורא הדבר, עד היכן ירד והתדרדר בליצנותו, שהרי בדבר זה של תנופת הלויים, שהניף אהרן כ"ב אלף איש ביום אחד, היה בו משום נס גדול וכמו שכתב רבינו בחיי {במדבר ח, כ}, ואף בנס אשר כזה, מצא קרח מקום להתלוצץ עליו, וע"י זה יצא מן העולם והוציא ר"נ ראשי סנהדראות עמו;

מה לנו קדוש יותר, מציווי משה רבינו על הלויים – **"וְהַעֲבִירוּ תֵּעַר עַל כָּל בָּשָׂרָם"** – מזה התחילה אשתו של קרח לעשות צחוק!

{שם יא} והניף אהרן את הלויים **תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לְעֵבֵד אֶת עֲבַדְתְּ ה';**

'תְּנוּפָה', פירוש הדבר, להרים ולהוריד – להוליך ולהביא; ארבעה כיוונים – כ"ב אלף לויים ביום אחד!

כ"ב אלף לויים בעשרים וארבע שעות – רק אהרן עושה את העבודה הזאת; תעשו חשבון – בערך 900+ לויים בשעה! – יוצא, שכל בן אדם הרימו [בערך] ב-4 שניות! – אין הפסקות באמצע!!!

הולך אהרן, וביום אחד מרים כ"ב אלף איש; קרח עומד מהצד, ורואה כיצד אהרן מניף כל אדם בפחות מארבע שניות!

הוא חוזר הביתה, אשתו רואה אותו ואומרת לו: "תראה איך הוא עשה אותך – כמו דלעת!" – במקום להגיד לה: "גברת, חבל שלא באת לשם – איזו תופעה! אהרן הכהן מרים בן אדם בפחות מארבע שניות – לא ראית דבר כזה! – את מדברת איתי על קרחת???" – במקום לקחת את המעשה שהוא עשה ולמנף אותו, הוא לוקח אותו ועושה ממנו צחוק!

מספר המדרש בפרשת פקודי {שמות רבה, פרשה נא, אות ו} – משה רבינו הולך למסור דין וחשבון, על כל פריט ופריט מפרטי המשכן; וְלָמָּה עָשָׂה עִמָּהֶם חֶשְׁבוֹן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ מֵאֲמִינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב, ז): **לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא, וְלָמָּה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה בּוֹאוּ וְנַעֲסֹק בְּמִשְׁכַּן וְנִחַשְׁבּוּ לִפְנֵיכֶם, אֲלֵא שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה לִיצְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּבָרִים מֵאַחֲרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג, ט): וְהָיָה כְּבֹא מֹשֶׁה הָאֱלֹהִים יֵרֵד עִמּוֹד הָעֵנָן וְעָמַד פֶּתַח הָאֹהֶל וְדִבֶּר עִם מֹשֶׁה, (שמות לג, ח): וְהָבִיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה, וְמָה הָיוּ אוֹמְרִים, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲשֶׁר יוֹלְדָתוֹ שֶׁל זֶה, וְמָה הָיָה רוֹאֶה בּוֹ, כָּל יְמֵיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ, כָּל יְמֵיו הוּא מְשַׁלֵּם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ: וְהָבִיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה. רַבִּי חֲמָא אָמַר הָיוּ אוֹמְרִים חֲמִי קָדֵל דְּבָרֵיהּ דְּעַמְרָם תִּרְאֶה אֶת הָעוֹרֵף שֶׁל בְּנוֹ שֶׁל עַמְרָם כְּמָה הוּא שְׁמוֹ! ⁴ וְחִבְרוּ אוֹמַר לוֹ {הליצן השני}: **אָדָם שֶׁשָּׁלַט עַל מְלָאכְתּוֹ הַמִּשְׁכָּן אֵין אֹתָהּ מִבְּקֵשׁ שִׁיָּהָ עֲשִׂיר אֶיךָ אֹתָהּ רוצה שהוא לא יעשיר – בנה משכן, נכנס כסף ואת השאר אתה כבר יודע... כְּשֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה כֵּךְ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, חֲיִיכֶם, נִגְמַר הַמִּשְׁכָּן אֶתֵּן לָכֶם חֶשְׁבוֹן. אָמַר לָהֶם בּוֹאוּ וְנַעֲשֶׂה חֶשְׁבוֹן, הָיוּ: וְאֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן.****

זה לא ניגמר כאן. מגלים לנו חז"ל, שהוא פגש את הליצנים פעם נוספת;

הקב"ה מתלונן על עם ישראל בפני משה רבינו, עד שהוא אומר: **{במדבר יד, יא} עַד אֲנִי וְנָאֲצִנִי הָעַם הַזֶּה וְעַד אֲנִי לֹא יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ!**

על מה כעס כ"כ הקב"ה?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה ז, אות ד} – בְּשַׁעַה שֶׁהוֹרִיד לָהֶם הָאֱלֹהִים אֶת הַמָּן עָשָׂה לָהֶם אֱלֹהִים כְּמָה נְסִים, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (גמרא יומא עה-ב): לֹא הָיוּ נִצְרָכִין לְהַפְנוֹת כְּדָרְךָ בְּנֵי אָדָם, לָמָּה כֵּן, אֲלֵא אָמַר הָאֱלֹהִים יְהוָה בְּנֵי נִצְרָכִין לְהַפְנוֹת וְהִיאָךְ הַכְּתָבִיתִי עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם אֱלֹהִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב, ו): אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אֲתֵם, אֲלֵא כֶּשֶׁם שָׁאִין הַמִּלְאָכִים צָרִיכִין לְדַבֵּר זֶה, אֵף הֵן לֹא יִצְרָכוּ לְדַבֵּר זֶה עוֹד.

דָּבָר אַחֵר, אָמַר הָאֱלֹהִים הָאֲמוֹת אוֹכְלִין וְנִצְרָכִין וְהִיאָךְ אֲנִי נוֹתֵן הַפָּרֶשׁ בֵּין בְּנֵי לְבִין הָאֲמוֹת, לִפְיָכָךְ לֹא הָיוּ נִצְרָכִין. מָה עָשָׂה, בְּטוֹבָה שֶׁעָשָׂה לָהֶם הָאֱלֹהִים הַתְּחִילוּ אוֹמְרִים לִיצְנוֹת עָלָיו, אוֹמַר זֶה לָזֶה אִי אֹתָהּ שׁוֹמֵעַ שְׁמַעוֹן אַחִי, וְזֶה אוֹמַר מָה אֹתָהּ אוֹמַר רְאוּבֵן אַחִי, אָמַר לוֹ בְּחִיָּךְ רֵאִיתִי בְּיָמֶיךָ אָדָם נוֹתֵן חֲסִים בְּרָחִים וְאֵינִן נִטְחָנוֹת וְיוֹרְדוֹת, אֵף אֲנִי אוֹכְלִין אֶת הַמָּן וְאֵינוּ יוֹרֵד. אָמַר לוֹ חִבְרוּ מִתְּרֵא אֲנִי שְׁלִיּוֹם אַחֲרוֹן תִּנְפַח כְּרָסִי וְתִבְקַע אִם תִּשְׁמַע יוֹם אֶחָד שֶׁהַתְּפוצֶצֶתִי, אֵל תִּתְּפֹלֵא – הַכֹּל מֵהֵמָּן הַזֶּה! ☺, מִפְּנֵי שָׁאִין אֲנִי מוֹצִיאִין אוֹתוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הָאֱלֹהִים לְמֹשֶׁה אֲנִי יָכוֹל לִסְבֹּל וְלִכְבֹּשׁ

⁴ מתנות כהונה.

אומר המדרש {ב"ר, פרשה סא, אות א} – (תהלים א, א):
ובמושב יצים לא ישב, זה אבימלך, שנאמר (בראשית כ,
טו): הנה ארצי לפניך וגו' – שכל מושבו היה מושב של
ליצנות!

אמר אברהם: "במקום שמסוגל אדם להוציא מפיו דברי
ליצנות כמו 'מאבימלך נתעברה שרה' – שם אני אגור! דקה
אחת לא!" – מיד ברח משם!

אומרים חז"ל {ב"ר, פרשה לט, אות ח} – אמר רבי לוי: בשעה
שְׁהָיָה אַבְרָהָם מְהַלֵּךְ בְּאֶרֶץ נְהָרִים וּבְאֶרֶץ נְחוּר, רָאָה אוֹתָן
אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וּפְחָזִים, אָמַר הֲלוֹאֵי לֹא יֵהָא לִי חֶלֶק בְּאֶרֶץ
הַזֹּאת.

אברהם אבינו מוכן הכל – רק לא לשבת עם ליצנים!

אומרים חז"ל {תנא דבי אליהו רבה, פכ"ד אות ז} – {ירמיה מט,
טו} כִּי הִנֵּה קָטָן נִתְתִּיךָ בְּגוֹיִם בְּזוֹי בְּאֶדָם: {טז} תִּפְלָצְתָּךְ
הַשֵּׂיִא אֶתְךָ דָּדוֹן לִבְךָ וגו'. מאי תִּפְלָצְתָּךְ? תִּפְלַ וְלִיצָן. א"ל
הקב"ה לעשו: ליצנות שהיתה בך היא גרמה לך להעבירך
מן העולם, לכך נאמר תִּפְלָצְתָּךְ הַשֵּׂיִא אֶתְךָ וגו'.

נשאלת השאלה – מה בדיוק קרה עם עשו?

עשו חוזר מן השדה, אחרי יום מפרך בשדה. הוא נכנס
הביתה, ורואה את יצחק יושב על הרצפה ואת יעקב מבשל;
"מה אתה מבשל???", שואל עשו את יעקב.

"עדישים – סבא אברהם נפטר היום!"

"ברוך דין האמת! אם לא תיתן לי משהו לאכול, גם אני אמות
עוד מעט – בבקשה, אני פותח את הפה ואתה שופך!" 😊

"רגע אחד... תעצור להתרעננות! אתה רוצה לאכול!?"
תמכור לי את הבכורה!"

"מה זה הבכורה???", שואל אותו עשו.

"לעתידי לבוא, כשיבנה המשכן/בית המקדש – יצטרך
לעבוד... מי שלא יעבוד כמו שצריך, מת על המקום... סכנה
גדולה..."

"לא רוצה שום בכורה, קח אותה לעצמך – תן לי לאכול!" –
פעם ראשונה – שניה – שלישית – נמכר!

"יאלה שפוך!" – עשו פותח את הפה, ויעקב מעמיס לו לתוכו,
שנאמר {בראשית כה, לד} וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לָחֶם וְנֶזֶד
עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשָּׂת וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ – עד כאן הכל בסדר; אין
לקב"ה תלונות על עשו. מתי מתחילה הבעיה?

{שם} וַיִּבֶז עֲשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה – למה אתה מבזה?? ולא רק
זה;

ממשיך ר' חיים שמואלביץ ואומר – עוד אנו מוצאים אדם
שיצא מעולמו ע"י הליצנות. כתיב {ויקרא כד, י} וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה
יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצֹ
בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: {יא} וַיִּקָּב בֶּן הָאִשָּׁה
הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל; וְהֶעֱנִין יִפְלֹא מִכָּל מִבֵּין, אִיךְ
הגיע אדם מישראל מיוצאי מצרים לעבירה חמורה זו?

ופשר הדבר, "וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית", פירש": "מהיכן
יצא, ר' לוי אמר מעולמו יצא", ומעתה אין כל קושיא, שכיון
שיצא מעולמו ולא היה גדור כלל וכלל, אין כל פלא שהגיע
למה שהגיע, כי מה יעצור בעדו?

ומה גרם לו לצאת מעולמו? הביא רש"י שם: "אמר ר' ברכיה:
מפרשה של מעלה יצא, אמר כתיב {שם ח} ביום השבת
יערכנו, דרכו של מלך להיות אוכל פת חמה, שמא פת צוננת
של תשעה ימים? בתמיה", יתכן לפרש שאין כאן פירוש נוסף,
אלא כאן גילו לנו חז"ל האיך יוצא אדם מעולמו, ע"י הליצנות,
כי מאחר שנתלוץ מלחם הפנים הרי נעשה הפקר וכבר יצא
מעולמו. ליצנות אחת דוחה ומוציאה את האדם מעולמו.

ובאמת, לחם הפנים נס גדול היה בו, וכמו שאמרו בגמרא
חגיגה {כו, ב}: מלמד שהכהנים מגביהין אותו ברגל [את
השולחן] ומראין בו לעולי רגלים את לחם הפנים, ואומרים
להם: ראו חִיבַתְכֶם לפני המקום ראו כמה שאתם חביבים לפני
ה', ולכן עושה לכם נס, שבעת סילוקו של הלחם מן השולחן
בשבת זו, היה חם כסידורו על השולחן בשבת הקודמת, דא"ר
יהושע בן לוי: נס גדול נעשה בלחם הפנים שכסידורו כך
סילוקו.

ומעתה בא וראה כחה וגנותה של הליצנות, בדבר שנעשה בו
נס גדול המראה את חִיבַתְךָ של ישראל לפני המקום, ממנו
גופא מתלוץ הלץ ומלעיג, וע"ז מוציא עצמו מן העולם, ובא
לידי גידוף ח"ו ויורד עד שאול תחתית.

מהדבר הקדוש ביותר – מזה הוא עושה צחוק! – ומה השלב
הבא? עומד ומקלל!

מלמדים אותנו רבותינו יסוד;

אברהם אבינו מכניס לביתו אנשים עובדי ע"ז – המשתחוים
לאבק שברגליהם: "תשטפו את הרגליים ותיכנסו" – הוא
מחזיר את כולם בתשובה; אברהם מגייר את האנשים, ושרה
את הנשים;

אומר אבימלך לאברהם אבינו: {בראשית כ, טו} הִנֵּה אֶרְצִי
לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב – "בבקשה, בוא תגור אצלנו!"

אמר אברהם: "רגע אחד אני לא נשאר כאן!" – ברח משם,
כל עוד רוחו בו! – למה?

המחותן שלו; ניגש אליו ואומר לו: "מזל טוב! נו איך, אתה מרוצה מהשידוך?" שואל ר' עקיבא איגר;

אומר לו המחותן שלו: "מהחתן אני מאוד מרוצה. אבל מהמחותנים בכלל לא!"

ר' עקיבא איגר נעשה לבן כסיד – "תגיד לי במה אני לא בסדר!", אמר לו ר' עקיבא איגר; המחותן תופס את ידו ומחזיק אותה חזק: "רבה, רק אמרתי בדיחה!"

"בדיחה?! מה, השתדכתי עם ליצנים??? ה' ירחם!!!" – נכנס לחדר ולא יצא עד סוף החתונה, שמא הוא יעבור על "וּבְמוֹשָׁב לִצִּים לֹא יֵשֵׁב" – למה?

כי אומרת הגמרא {מסכת סוטה מב, א} – ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה: **כת ליצנים וכת חניפים וכת שקרים וכת מספרי לשון הרע.**

קרח מטועני הארון היה; קרח בעל רוח הקודש היה – מליצנות אחת, על פעם אחת שעשה קרחת – מזה התגלגל כל ענין המחלוקת על משה רבינו!

כותב **הרמב"ם** {הלכות טומאת צרעת פט"ז, ה"י} – **זֶה דִּרְךָ יְשִׁיבַת הַלִּצִּים הַרְשָׁעִים בְּתַחֲלָה מִרְבִּין בְּדַבְרֵי הַבְּאִי** – "בוא תעלה לקפה"; עולים שנים לקפה – מה הם עושים? אין להם מה לעשות, אז הם מתחילים לדבר שטויות: "שמעת... שפעת מקסיקו... שפעת החזירים ... שפעת העופות... אה, היה... לא היה" **כְּעֵינִן שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה-ב) 'וְקוֹל כְּסִיל בְּרֵב דְּבָרִים. וּמִתּוֹךְ כֶּךָ בָּאִין לִסְפֹּר בְּגִנוֹת הַצַּדִּיקִים כְּעֵינִן שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים לא-ט) 'תִּאֲלַמְנָה שִׁפְתֵי שֶׁקֶר הַדְּבָרוֹת עַל צִדִּיק עֵתָּק. וּמִתּוֹךְ כֶּךָ יִהְיֶה לֶחֶן הַרְגֵּל לַדָּבָר בְּנִבְיָאִים וְלִתֵּת דְּפִי בְּדַבְרֵיהֶם כְּעֵינִן שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב לו-טז) 'וַיְהִי מִלְּעֵבִים בְּמִלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבִזְדִּים דְּבָרָיו וּמִתְעַתְּעִים בְּנִבְאִיו. וּמִתּוֹךְ כֶּךָ בָּאִין לַדָּבָר בְּאֱלֹהִים וְכֹפְרִין בְּעֵקֶר כְּעֵינִן שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב יז-ט) 'וַיִּחְפְּאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל ה' אֱלֹהֵיהֶם. וְהָרִי הוּא אוֹמֵר (תהילים עג-ט) 'שִׁתּוֹ בְּשָׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהְלֶךְ בְּאֶרֶץ מִי גֵרָם לָהֶם לִשְׁתִּי בְּשָׁמַיִם פִּיהֶם לְשׁוֹנָם שֶׁהִלְכָה תַּחֲלָה בְּאֶרֶץ. זֶה הִיא שִׁיחַת הַרְשָׁעִים שְׁגוֹרָמֶת לֶחֶן יְשִׁיבַת קִרְנוֹת וְיְשִׁיבַת כְּנָסִיּוֹת שֶׁל עַמִּי הָאֶרֶץ וְיְשִׁיבַת בְּתֵי מִשְׁתָּאוֹת עִם שׁוֹתֵי שִׁכָּר. אֲבָל שִׁיחַת כְּשֵׁרֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָה אֲלָא בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְחֻכְמָה. לְפִיכָךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵר עַל יָדָן וּמְצַפֶּה אוֹתָן בָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג-טז) 'אֲזַ נְדַבְּרוּ יְרָאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ: סִלִּיקוּ לָהֶם הַלְכוֹת טִמְאָת צָרַעַת.**

כל דיבור של צדיקים – הכל זה בדברי תורה! הכל ברעיונות רוחניים!

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה סג, אות יד} – **וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ, הַכְּנִיס עִמּוֹ עֵשׂוֹ כֶּתֶךָ שֶׁל פְּרִיצִים** והחל לצחוק על יעקב אבינו: "בואו חבר'ה, יש כאן אחד שנותן לאכול על חשבון העולם הבא, **אֲמָרִין נִיכּוֹל דִּידִיהּ וְנִיחוּךְ עָלֵיו.**

כותב המתנות כהונה – **נִיכּוֹל וכו'.** נאכל את של יעקב ונשחק בו ונקנטר אותו על הבכורה שקנה שבעינו לא נחשבה כלום.

אם ככה, על מה מאשים הקב"ה את עשו ??? אומר לנו **התנא דבי אליהו** – **"ליצנות שהיתה בך היא גרמה לך להעבירך מן העולם!"**

אומר לנו ר' ליב חסמן – קרח הצליח למשוך אחריו מאתים וחמישים ראשי סנהדראות – איך ???

"אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֶצֶת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשָׁב לִצִּים לֹא יֵשֵׁב" – הוא מזמין אותם לבוא ולשמע ערב של ליצנות; הלכת – עמדת – ישבת – נדבקת! – מעכשיו אתה לא חושב – אתה כמו שיכור!

אם יבוא עכשיו משה רבינו ויאמר לקרח – "קרח, מה אתה רוצה, להיות כהן?! אין בעיה – תביאו מטות, שימו באוהל העדות ותראו של מי יפרח" – זו תהיה הבדיחה הכי חזקה בעיר! – קרח ייקח את דבריו של משה, ויהפוך אותם לליצנות אחת גדולה!

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה יח, ב} – **אמר להו רבא לרבנן: במטותא בעינא מינייכו** אני מתחנן אליכם **דלא תתלוצצו** אל תתלוצצו **דלא ליתו עלייכו** שלא יבואו עליכם **יסורין!**

אומר לנו רבא – דע לך, כדי להפסיק ליצנות – ישנה רק שיטה אחת – יסורין! – אין דרך אחרת לעצור התדרדרות של ליצנות, אלא רק ביסורין!

אומר ר' ליב חסמן – תראה מה צריך הקב"ה לעשות, כדי לעצור את ליצנותו של קרח – מאתים וחמישים איש שרופים, אנשים נבלעים באדמה וארבע עשרה אלף ושבע מאות הרוגים במגפה! – אחרי פחד כזה, יש מה לדבר איתם כעת, על מטה שפורח; כל זמן שהם באווירה של ליצנות – אין על מה לדבר איתם!

אומרת הגמרא {מסכת פסחים ק"ב, ב} – **ארבעה דברים צוה רבינו הקדוש את בניו:** אחד הדברים היה: **אל תדור בשכנציב משום דליצני הוו** שתושביה ליצנים **ומשכו לך בליצנותא** וימשכו אותך בדברי ליצנות...

מסופר על ר' עקיבא איגר שחיתן את נכדו; הוא מגיע לחתונה – זאת היתה הפעם הראשונה שהוא פגש את

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

אם ככה נמצאנו למדים, שהאיסור להיות כקרח ועדתו, הוא
לא רק בגלל המחלוקת, אלא גם בגלל ענין הליצנות!

יזכנו הקב"ה, שנזכה לעבדו ביראה, ובזכות זה נזכה לגאולה השלימה ולבניין בית המקדש במהרה בימינו ואמן!!!

פרשת קרח – עושים סדר – שנת תשפ"ב.

אומרת המשנה {שם פ"ה מ"ו} – עֲשֵׂה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְּעָרֶב
שֶׁבֶת בֵּין הַשָּׁמָשׁוֹת, וְאֵלֶּי הֵן, פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבָּאָר, וּפִי
הָאֵתוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמָּן, וְהַמָּטָה, וְהַשְּׁמִיר, וְהַכֶּתֵב, וְהַמִּכְתָּב,
וְהַלּוּחֹת. וַיֵּשׁ אֲמֹרִים, אֶף הַמִּדְיָקִין, וְקִבְרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
וְאֵילֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ. וַיֵּשׁ אֲמֹרִים, אֶף צֶבֶת בְּצֶבֶת
עֲשׂוּיָהּ.

באה הגמרא במסכת פסחים ומביאה פריטים אחרים;

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת קרח. עוסקת
הפרשה במחלוקת קרח ועדתו, כמ"ש המשנה באבות
{מסכת אבות פ"ה מ"ז} – אִיזוֹ הִיא מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם
שָׁמַיִם, זוֹ מַחְלֶקֶת הַלֵּל וְשָׁמַיִ. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹ
מַחְלֶקֶת קֶרַח וְכָל עֲדָתוֹ.

כידוע, פרשת קרח היא פרשה שגערך אליה הקב"ה כבר
בששת ימי בראשית;

מה זה בדיוק "פי האתון"? לוקחים אתון ובוראים לה פה; חמור הוא בעל החיים הכי חומרי שיש ולכן הוא נקרא 'חמור'. לעומתו הפה, זה הדבר הכי קדוש שיכול להיות – 'רוח ממללא' – זה חלק מהנשמה; כשהקב"ה רוצה לברוא חמור מדבר – בריה שהיא גם רוחנית וגם גשמית – זה חייב להיות בערב שבת בין השמשות – הזמן שבין הגשמיות לרוחניות!

אם מדברים על ערב שבת בין השמשות, כזמן המחבר אותנו הכי קרוב אל הקדושה – על אותו בסיס אפשר לחבר גם את מוצאי שבת;

כותב הדרשות בית ישי סיימן י"ב – בסידור הגאון יעב"ץ, בענין סעודת מלווה מלכה, כתב וז"ל: נמצא בספרים שיש עצם באדם שאינו נהנה משום אכילה, רק מזו הסעודה של מוצאי שבת. אמר יעקב, מעודי הייתי משתאה ומשתומם על המראה כשראיתי בספרים מדברים אודות העצם הלז לז של שדרה, ויש שקראוהו נסכו, שאינו נהנה משום אכילה כי אם מזו הסעודה של מוצ"ש. ואמרו שממנו בניין גוף האדם, ואך הוא לבדו נשאר בקבר אחרי ריקבון עצמות הגוף. כי ממנו תתחיל התחייה לעתיד, ע"ש שהאריך. והנה בגמרא {שבת ק"ח ע"א}: כל המקיים שלש סעודות שבת ניצול מחבלו של משיח ומדינה של גיהנום וממלחמת גוג ומגוג. והוסיפו הספרים, דהמקיים סעודת מוצ"ש זוכה לתחיית המתים.

והנה בעץ חיים {שמ"ב פ"א} איתא, שבכל דבר יש ממוצע. דוגמת מה שכתבו חכמי הטבע, כי בין הדומם והצומח הוא הקוראלי הנקרא אלמוגים. ובין הצומח והחי הוא אדני השדה הנזכר במסכת כלאים {פ"ח מ"ה}. ובין החי והמדבר הוא הקוף, עכ"ל. והנה עצם הלז הוא ממוצע בין הנשמה והגוף, כי הוא גוף, ואעפ"כ הוא נצחי כמו הנשמה. והנה מסעודות ימי החול ניזון ונהנה הגוף. ואילו מסעודות שבת נהנית רק הנשמה, כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל {ר"ה א'}, האי יומא יומא דנשמתין איהו, ולא יומא דגופא. ואם כן עצם הנסכו, שהוא ממוצע בין הגוף והנשמה, אינו ניזון אלא מסעודה ממוצעת בין השבת והחול, והיא סעודת מלווה מלכה.

בא המדרש שמואל, לר' שמואל די אוזידא, ומסביר למה נבראו העשרה דברים הללו דוקא בערב שבת בזמן בין השמשות;

כותב המדרש שמואל – יש להבין למה נבראו בין השמשות ולא קודם ואפשר לפי שאלו הדברים לא היו אלא לצורך שעה או לצורך דור א' ולא לדורות ולכן הקדים המלאכות התמידיות ותדירות ואיחר אלו הדברים עד סוף הזמן לפי שהם טפלים אל השאר. כי פי הארץ לא נברא אלא לקרר, פי הבאר לדור המדבר פי האתון לבלעם והקשת אין בו צורך רק עד ימות המשיח להגן על הדור שאינו הגון כמו שאמר הכתוב

אומרת הגמרא {מסכת פסחים נד, א} – תנו רבנן: עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן: באר ומן וקשת הכתב והמכתב והלוחות קברו של משה ומערה שעמד בה משה ואליו פתיחת פי האתון ופתיחת פי הארץ לבלוע את הרשעים, ויש אומרים: אף מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה, ויש אומרים: אף המזיקין, ויש אומרים: אף בגדו של אדם הראשון.

יוצא א"כ, שהקב"ה נערך למחלוקת קרח עוד מששת ימי בראשית.

המהר"ל בביאורו על פרקי אבות שואל, למה ברא הקב"ה את העשרה דברים האלה דווקא בערב שבת בין השמשות;

כשאנחנו מציירים לעצמנו 'ערב שבת בין השמשות', אנחנו מציירים לנו בראש 'בית יהודי בערב שבת'; ערב שבת לפני כניסת שבת, הבית נכנס למלחמה 😊 – "סגרת את הבוילר – הדלקת את האור; כיבית את האור המקרר – הדלקת את המזגן" – א"כ גם לנו יש עשרה דברים שאנחנו עושים בערב שבת בין השמשות; הקב"ה יכל לברוא את אותם עשרה דברים, בזמן שהוא ברא את הבריאה – כשהוא אמר {בראשית א, ט} **יְקוֹוּ הַיָּמִים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה** – כאן הוא יכל לברוא את 'פי הארץ'. וכשהוא ברא את החיות ביום השישי, הוא יכל לברוא גם את פי האתון. וכשהוא ברא את העצים, הוא יכל לברוא את המטה של אהרן – א"כ למה היה צריך לחכות לערב שבת – בין השמשות – כדי לברוא את עשרת הדברים הללו?

כותב המהר"ל – הבריאה שהיא בין השמשות הוא יוצא מן סדר העולם ואין זה סדר העולם ולא נקרא עליו שם בריאה, שלכך אמר שנבראו בין השמשות שאינו נחשב מן ענייני העולם הזה שנבראו בששת ימי המעשה, כי כל אלו עשרה דברים אינם מן עולם הזה. אבל הם נבדלים מן העולם ולפיכך חשב אותם באחרונה שאין שייכים אל העולם ואינם דומים לשאר הנסים אף שגם הנס אינו מענין העולם שאינו בטבע, מ"מ הוא לשעה בלבד ולא נקרא זה שהוא יוצא מן סדר העולם. אבל הדברים שנבראו בין השמשות אינם לשעה אבל הם נבראים מתחילת הבריאה כמו שנברא בששת ימי בראשית כל העולם, ואלו דברים (אינם) יוצאים חוץ לסדר העולם וכאלו הם עולם בפני עצמו שאינו שייך אל העולם ולכך סדר אותם באחרונה.

פירוש הדבר, כאשר רוצים לברוא דבר גשמי, בוראים אותו בחול; ששת ימי המעשה, הם ימים גשמיים ואילו היום השביעי הוא קודש. כשרוצים לברוא דבר גשמי בעל מימד רוחני – בוראים אותו בזמן שהוא גשמי, אבל הכי קרוב לרוחני! – איזה זמן כזה יש לנו??? ערב שבת בין השמשות!

הראיה – שמשון מצא, יש מאין, מעיין מים להרוות את צמאנו. היכן נמצאו לו מים? בתוך לחי של חמור – "ויבקע אלקים את המכתש אשר בלחי, ויצאו ממנו מים וישת" (שופטים טו, יט). לולא היה חטא באנושות – היו המים מצויים בכל מקום. הן הקב"ה ברא מים עליונים ומים תחתונים, מים אשר מעל הרקיע ומים אשר מתחת הרקיע, מדוע בכל זאת חסרים מים? משום שהחטא גורם, החטאים שבאים בעקבות חטאו של אדם הראשון.

כך גם שאר הניסים אירעו בעקבות חטאים, הן של ישראל, הן של אחרים – כחטא המצריים ובלעם. אף הקשת באה להזכיר את המבול, ולהזהיר מפני החטא.

אדם הראשון לא עמד בניסיון, ועל כן נדרשו צאצאיו לעמוד בעוד ניסיונות, לתקן את מה שפגם החטא. לפיכך אנו נדרשים ליאלו של אברהם. לשם מה? "והאלקים נסה את אברהם". אי העמידה בניסיון הראשון, זימנה את הניסיונות הבאים. כתוב במדרש, כי אם היה אדם הראשון עומד בניסיון עץ הדעת, היה משלים בכך את תפקידו בבריאה. כל צאצאיו היו נשארים בגן עדן, והיו בדרגתו קודם החטא, וממילא לא היה צורך בניסיונות.

גם התורה לא היתה ניתנת לנו בצורה שאנו מכירים אותה – כתרי"ג מצוות שתפקידן "לצרף את האדם" – לעזור לו במלחמתו ביצר הרע, אלא היתה ניתנת בצורה רוחנית יותר – "אש שחורה על גבי אש לבנה". הדברים נכונים גם ביחס לעבודת בית המקדש. כמו כן, המיתה נקנסה על האדם בגלל החטא, ומכאן נוצר הצורך בהכנת קברו של משה.

רואים אנו, אפוא, שרק בעטיו של החטא הראשון – הוצרך הקב"ה לברוא את כל אותם דברים שנבראו לאחר החטא, בערב שבת בין השמשות.

לאחר הדברים האלה, נוכל להיכנס לפרשת קרח שהקב"ה התכונן אליה עוד בששת ימי בראשית, וממנה נלמד יסוד לעבודת השם שלנו. אבל תחילה נקדים הקדמה קצרה:

אין לנו מושג בגדלותו של קרח; היה מטועני הארון, ממשפחת המלוכה של בני קהת, סבו של שמואל הנביא שהיה שקול כמשה ואהרן. אז מה קרה שכך אירע לו?

אומרים לנו חז"ל {מסכת אבות פ"ד מכ"א} – רבי אלעזר הקפר אומר, הקנאה והתנאה והפכוד, מוציאים את האדם מן העולם.

אומר רש"י – ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל שמנהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו, יח) ובני קהת וגו'. עמרם הבכור נטלו שני בניו גדלה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי לטול את השניה,

והיתה הקשת בענן וראייתה לזכור ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר. ובבוא המשיח כלם יהיו צדיקים ואין צורך בקשת, וכן המן לא הוצרך רק לדור המדבר, והשמיר לבנין בית המקדש והמטה להוציא את בני ישראל מארץ מצרים והכתב והמכתב והלוחות לעתיד לבא אין אנו צריכין להם כי הוא ית' פה אל פה ידבר בנו כמו שאמר הכתוב "וכל בניך למודי ה' וגו'" וכן המזיקים לעתיד יבטלו כמ"ש הכתוב "בלע המות לנצח וגו'", וכן קבורתו של משה רבינו ואילו של אברהם אבינו הם דברים פרטים ולא לדורות. והצבת לפי שאינה צריכה אלא לנפחים בלבד הוא דבר פרטי.

בא הספר יחל ישראל על פרקי אבות, ומביא ביאור נוסף בשם הבית אהרן – מדוע חיכה הקב"ה לבריאת עשרת הדברים עד לסופו של היום השישי, עד לזמן בין השמשות? הרי בריאת האדם, אחרון הברואים, הסתיימה כבר בשעה החמישית של היום השישי {עי' סנהדרין ל"ח ע"ב}, אם כן, מדוע לא ברא את עשרת הדברים מיד לאחר גמר הבריאה, בבוקר אותו יום?

התשובה לכך נמצאת בהסברו של בעל ה'בית אהרן', המצביע על ייחודיות נוספת שישנה באותם דברים שנבראו בנפרד מהבריאה כולה. על פי דבריו, כל אותם ניסים המנויים במשנה זו, נצרכו להבראות רק בעקבות חטא אדם הראשון.

ביום השישי לבריאת העולם, נברא האדם. באותו יום יצר הבורא את חוה – עשה לו עזר כנגדו. חז"ל אומרים {סנהדרין שם}, כי באותו יום שישי נצטווה על איסור האכילה מעץ הדעת, בו ביום הוא חטא ובו ביום הוא קיבל את עונשו. החטא היה בשעה העשירית של אותו יום, והעונש נגזר בשעה האחת עשרה. לאחר מכן, עוד בטרם פנה היום, בזמן בין השמשות, ברא הקב"ה את הדברים המפורטים במשנה זו. זאת משום שהצורך בהם נוצר, רק כתוצאה מחטאו של האדם הראשון. כעת נבאר מדוע נצרכו בריאות אלו בעקבות החטא:

הסיבה היא, כי רק לאחר חטא אדם הראשון, ניתן כח ליצר הרע לשלוט באדם ולהעמידו בניסיונות. מובן שאילו לא היה היצר הרע, לא היו בני האדם נכשלים בחטאים. אם נעבור על רשימת הניסים המוזכרת כאן, נראה כי רובם ככולם באו בעקבות החטא.

הראשון ברשימת הנבראים אחרי חטאו של האדם – פי הארץ. לולא חטא קורח – לא היה הקב"ה צריך לברוא בריאה מיוחדת, שהאדמה תפצה את פיה. גם 'פי הבאר' קשור לחטא האדם הראשון. הקב"ה היה צריך לברוא מקור מים מיוחד, באר שתיסוב עם ישראל ארבעים שנה במדבר, משום שבני ישראל חטאו. אילו לא היו חוטאים, הם היו מוצאים מים בכל מקום, בלי צורך במקור מיוחד.

כל המצילים בחופי הים היו חסידים 😊 ; קרח ציפה שמשה רבינו יענה לו שבגד שכולו תכלת לא צריך בציצית, ואז הוא יאמר לו: "אם ככה, כי כל העדה קדושים ובתוכם ה' – מתי צריך מנהיג? כשכל העדה לא בסדר. אבל כשכולם קדושים [כולם תכלת] מה פתאום צריך מנהיג [אותך משה]?"

ולכן, אומר לנו **בעל הטורים**, נסמכה פרשת ציצת לפרשת קרח – בגלל אותו מאבק של קרח כתוצאה מהציצית. בא הרמב"ן ואומר, מה פתאום – זו לא הסיבה בכלל – אז מה היתה הסיבה?

אומר הרמב"ן – והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים⁵ ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו. ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה. אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוו רבים וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה' [הכוונה לאותם אלה שיצאו לתור את הארץ] ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות.

פירוש הדבר, אמרו העם – "זהו! משה רבינו כבר לא מה שהיה פעם – פעם הוא היה עומד בתפילה במשך ארבעים יום, ומבטל גזירות. עכשיו הוא כבר לא מצליח – וראיה מהמרגלים!" ; עם ישראל היה בדיכאון, אומר הרמב"ן, וכשעם ישראל מדוכא – בא קרח וקורא להחליף את ההנהגה! – בדיוק בעיתו הנכון!

ממשיך הרמב"ן ואומר – ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם וזה טעם "להמיתנו במדבר" אמרו הנה הבאת אותנו אל המקום הזה ולא קיימת בנו מה שנדרת לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש כי לא נתת לנו נחלה כלל אבל נמות במדבר ונהיה כלים שם כי גם זרענו לא יצאו מן המדבר לעולם ויבטל מן הבנים מה שנדרת להם כאשר נתבטל מן האבות וזה טעם תלונתם הנה במקום הזה אחר גזרת המרגלים מיד. והקרוב, כי היו אלה הנקהלים כולם בכורות כי על כן חרה להם על הכהונה ולכך אמר להם משה שיקחו מחתות כמנהגם הראשון ויתגלה הדבר אם יבחר השם בהם או בכהנים.

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות ג} – **חכם גדול היה קרח ומטועני הארון** ...

נשאלת השאלה – מה קשור טועני הארון לכאן?

⁵ **ברוך שאמר**: בס"ה 3000 איש שנהרגו.

לא אני שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכלם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו.

לכאורה, למה חיכה קרח במשך שנתיים ממינויו של אליצפן?! – ברגע שמשה רבינו מינה אותו, הוא היה צריך לצאת ולחלוק?!

אומר בעל הטורים – ויקח קרח. סמך מחלוקת לפרשת ציצית שעל ענין ציצית חלק על משה.

פירוש הדבר, כל הסיבה שיצא קרח לחלוק היה בגלל הציצית; בפרשת שבוע שעבר קראנו על הציצית צוה משה רבינו. הגיע קרח ואמר לאשתו: "תשמעי, מחר תעשי לי בגד עם ארבע כנפות עם ג' חוטים של לבן וחוט א' של תכלת – כך ציוה לנו משה!" – ואז התפתח ביניהם 'דיון הלכתי' מענין מאד – 'האם בגד שכולו תכלת צריך ג"כ ציצית או לא?' – ולמה?

כי אומרת הגמרא {מסכת מנחות מג, ב} – תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין למה אנחנו שמים דוקא תכלת בציצית ? **מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד**.

אם חוט א' פוטר, בגד שכולו תכלת לא כל שכן?! – כך הבין קרח מעצמו. מה עשה?

אומר רש"י – מה עשה, עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכניו, והם אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר אלה קרואי העדה (במדבר א, טז), והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו, טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה, אמר להם חייבת, התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה.

יטוד הדברים, כתובים במדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות ג} – **ויקח קרח, מה כתיב למעלה מן הענין (במדבר טו, לח): ועשו להם ציצית, קפץ קרח ואמר למשה טלית שכלה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית, אמר לו משה: חייבת בציצית. אמר לו קרח טלית שכלה תכלת אין פוטרת עצמה, ארבעה חוטין פוטרות אותה. בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה, אמר לו משה: חייב במזוזה, אמר לו קרח: כל התורה כלה מאתים ושבעים וחמש פרשיות אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית ? אמר לו קרח: דברים אלו לא נצטוו עליהן, ומלבד אתה בודאן, הדא הוא דכתיב: ויקח קרח, אין ויקח אלא לשון פליגא, שלבו.**

קרח לא הבין שלא הבגד עושה את הפעולה, אלא אותו החוט שנעשה מחילזון – הוא זה שמזכיר את הקב"ה, אחרת

ואהלים⁷ – מה פירוש 'אהלים' – בשביל מה הוא היה צריך אהלים הרי הוא היה רווק?⁸

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מא, אות ד} – הִיָּה צֶאֱן וּבָקָר וְאֵהָלִים (בראשית יג, ה), רַבִּי טוֹבִיָּה בֶר יִצְחָק אָמַר שְׁנֵי אֵהָלִים, רוֹת הַמוֹאבִּיָּה וְנַעֲמָה הָעַמּוֹנִית.

אם ככה, בלוט מתחבאות שתי נשים שכל עתיד עם ישראל טמון בהם – רות המואביה ונעמה העמונית, ולכן אברהם אבינו שמר עליו כבבת עינו!

אברהם אבינו שומע שלוט התחיל לגנוב – הרועים שלו התחילו לרעות בשדות זרים. אבל היתה להם טענה – "הארץ הזאת שייכת לאברהם, ואם לאברהם אין ילדים אז מי שירש אותו יהיה לוט – ממילא מותר לנו לרעות בכל השדות" – מה שנקרא 'לקחת על החשבון' 😊; שומע מזה אברהם ומיד מפריד כוחות – {יג, ט} **הַפֶּרֶד נָא מֵעֲלֵי אִם הַשְׂמָאל וְאִמְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה** – "לא רוצה גנבים לידי!" – ולמה? **"כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנֹחֲנוּ"** – ופירש"י: **אֲנָשִׁים אֲחִים**. קרובים. ומדרש אגדה דומין בקלסתר פנים – היינו, מי שהיה רואה את אברהם ואת לוט ביחד, היה אומר: "אלו תאומים!"

לכן ביקש אברהם אבינו מלוט להיפרד ממנו, היות והרועים שלו היו גונבים ואנשים לא היו מבחינים בינו לבין לוט, חשש אברהם מחילול ה' – "שמא יחשבו שהרועים של לוט הם הרועים שלי, ויגידו שאני גנב" – לכן הלך גם לוט דוקא לסדום, כי שם לא הכירו את אברהם אבינו אז לא היה את החשש הזה.

אבל היות והיה חבוי בלוט דוד המלך, אמר לו אברהם: "אם תהיה בצרה, אני אהיה הראשון לבוא לעזרתך!"

בשעה שמגיע הפליט ומבשר לאברהם שלוט נלקח בשבי – מתי זה היה?

בי"ד לחודש ניסן – ערב ליל הסדר! לכן אומרים חז"ל⁸ – **וְלִמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹג שְׂבָא וּמִצָּא אֶת אַבְרָם יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּמִצְוֹת עוֹגוֹת**; אברהם אבינו עסוק בהכנת המצות, ופתאום מגיע הפליט ומודיע לו: "האחיין שלך נילקח בשבי!"

נשאלת השאלה – מה אנחנו היינו עושים, אם היו מודיעים לנו שהאחיין שלנו נילקח בשבי בערב פסח?

כנראה שרוב האנשים היו מבקשים: "אדוני, תבוא אחרי החגים" 😊 - אבל אברהם אבינו לא ככה, אלא **"וַיִּרַק אֶת**

אומרים המפרשים, אמרו לו: "קרח! בוא ונעשה חשבון: כשצוה הקב"ה את משה רבינו למנות את בני קהת לקחת את הארון ואת הכלים – למה אז לא שאלת את משה "למה דילגו על גרשון ועברו לקהת?"⁶ – כי זה התאים לך! אבל כאן שלא בנו של חברון ולא בנו של יצחק נבחר, אלא בנו של עוזיאל – כאן זה מפריע לך?"! – ולכן הוזכר שהיה מ'טועני הארון' – להזכיר לו שהיה מטועני הארון כתוצאה מזה שדילגו על בני גרשון, ולכן גם כאן כשדילגו על יצחק זה בא מבחירתו של הקב"ה ולא הוא זה שיקבע!

תשובה נוספת שאומרים המפרשים;

כתוב בחז"ל, שהלויים לא עובדים מעל גיל 50; אם קרח נשא את הארון, מוכרח להיות שהוא היה פחות מגיל 50. אומרים המפרשים, אם אתה מתחת לגיל 50 איך אתה נותן עצה למשה רבינו, והרי אומרת המשנה {אבות פ"ה מ"א} – **"בן שלשים לכח, בן ארבעים לבינה, בן חמשים לעצה"**!

אומר רש"י – וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, ועשרים וארבע משמרות עומדות לבני בניו כלם מתנבאים ברוח הקדש, שנאמר (ד"ה א' כה, ה) כל אלה בנים להימן, אמר אפשר כל הגדלה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה.

בא הבאר יוסף ואומר רעיון נפלא;

כתוב בחז"ל, שאם זכה אדם ונולדו לו ילדים טובים, הם יגנו עליו בעולם האמת, וכלשון רבותינו 'ברא מזכה אבא' – לדוגמא, הקב"ה מצוה לשמור על אומה שלימה דוגמת עמון ומואב – ולמה? כי עתידים לצאת מהם רות המואביה ונעמה העמונית;

בחומש בראשית, עוסקת התורה בכמה וכמה פרשיות בדמות א' שנקראת 'לוט'. א' הפירושים של המילה 'לוט' זה קללה. פירוש נוסף – בשמים, שבשעה שירד יוסף למצרים נאמר בפס' {בראשית לז, כה} **וְהָיָה אֲרֻחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בְּאֵה מַגְלַעַד וּגְמִלֵיהֶם נִשְׂאִים נִכְאֹת וְצָרִי וְלֹט**. פירוש נוסף, 'לוט' הכוונה לדבר מכוסה/מוסתר כמ"ש "הדבר לוט בערפל".

לאחר שחוזר אברהם אבינו לארץ ישראל, אומרת התורה: {בראשית יג, ה} **וְגַם לְלוֹט הַהֵלֵךְ אֶת אַבְרָם הִיָּה צֶאֱן וּבָקָר**

⁶ **ברוך שאמר**: שסדר בניו של לוי היה: גרשון קהת ומררי.

⁷ ברוך שאמר: ולמה הלך איתו לוט? אמר לוט: "אברהם בן 75 שנה – תמיד טוב להיות ליד זקן בלי ילדים לפני שהוא סוגר את העיניים" 😊

⁸ בראשית רבה, פרשה מב, אות ח.

חֲנִיכָיו⁹ – "תעזבו הכל, יוצאים למלחמה!!!" – ועם איזה נשק הוא יוצא למלחמה?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מג, אות ג} – **רבי יהודה אמר אברהם היה משליך עליהם עפר והוא נעשה חרבות, קש ונעשה חצים. ורבי נחמיה אמר יתן עפר לא נאמר אלא (ישעיה מא, ב): כעפר, הן היו משליכים חרבות על אברהם ונעשין עפר, חצים והן נעשים קש, הדא הוא דכתיב (ישעיה מא, ג): ירדפם יעבור שלום**¹⁰.

לאחר מכן, שולח הקב"ה את המלאך גבריאל להחריב את סדום. אבל מיכאל המלאך מצטרף אליו כדי להציל את לוט מן ההפיכה; הקב"ה מכניס את לוט ובנותיו במערה – ושם הם מוצאים יין מששת ימי בראשית¹¹ – הכל כדי שדוד המלך יבוא לעולם!

א"כ קרח שעתיד היה לצאת ממנו שמואל – איך לא הגנה עליו הזכות שלו??? – משה רבינו לפני שהורג את המצרי, בודק אם עתיד לצאת ממנו מישהו; אלישע רוצה לחסל את ארבעים ושנים הילדים שקיללו אותו – ג"כ בודק אם עתיד לצאת מהם מישהו – ללכת ולהרוג את קרח כשעתיד לצאת ממנו שמואל הנביא¹²!

כותב ה**באר יוסף** – ושמעתי בימי נעורי בשם אחד מגדולי ירושלים בדור הקודם, שהקשה, כיון שקרל ראה ברוח הקודש שיעמדו ממנו שמואל ששקול כמשה ואהרן וכ"ד משמרות שכולם מתנבאים ברוה"ק, ושקל בדעתו שכדאים כל אלה שבזכותם יהיה נמלט, א"כ קשה למה באמת לא הגינו עליו כל אלה שבזכותם יהיה ניצול, ואמר, דהטעם שזכה קרח לכל הגדולה הזאת שיעמדו ממנו שמואל וכל הכ"ד משמרות, הוא, מפני שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, והנה אע"פ שחטא קרח בחטא גדול ונורא מאד להעיז ולהתחצף נגד משה רבינו ע"ה, ולהכחיש את נבואתו ותורתו, ולכן היה עונשו ג"כ באופן נורא מאד שלא היה כמוהו מעת בריאת העולם, אולם כיון שסו"ס ע"י הנס הגדול שהארץ פתחה את פיה וירדו כולם חיים שאולה הם ונשיהם וטפם וכל אשר להם, ואמרו בירושלמי {פרק חלק} דאפילו מחט שלהם שהיתה שאולה אצל מי שהוא, נתגלגלה אותה מחט וירדה יחד אתם לשאול – ע"י זה נתאמת ונתחזק נבואת משה

⁹ יד, יד.

¹⁰ **ברוך שאמר:** מובא ב**חתם סופר**, שלפני שיצא אברהם אבינו למלחמה, הוא נתן לשרה אשתו גט כריתות – ולמה? כי כל היוצא למלחמת בית דוד, נותן גט כריתות לאשתו! – שהמלחמה הזאת לא היתה על לוט, אלא על דוד המלך!

¹¹ **ברוך שאמר:** על זה נקרא 'יין המערה' 😊

¹² **ברוך שאמר:** א' מבעלי המוסר שאל את השאלה הזאת על תלמידי ר' עקיבא – וכי לא היה עתיד לצאת מכל הכ"ב אלף תלמידים מישהו א'!? אם הם מתו, סימן שלא!

ביתר תוקף וביתר עוז, שכולם הודו ואמרו משה אמת ותורתו אמת, ושהוא נאמן בשליחותו ועושה רק מה שנצטווה מפי הקב"ה, וכיון שעל ידו ובסיבתו נתחזקה האמונה בישראל שמשה אמת ותורתו אמת, לכן לא קיפח הקב"ה גם את שכרו, ובאשר משפטו שם פעלו, והיה שכרו שיצא ממנו שמואל שהיה שקול כמשה ואהרן, וכן שיצאו ממנו כ"ד המשמרות: וכעין זה יש לבאר במה שאמרו בגמרא {גיטין נ"ז ב'} מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, והיינו ג"כ מפני שעל ידו הוחזרו ישראל למוטב, כמו שאמרו בגמרא {מגילה י"ד א'} גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת טבעת החזירת למוטב, וכיון שע"י מעשיו גרם שנתקדש שם שמים, לכך זכה שמבני בניו למדו תורה, וכע"ז אמרו בגמ' גיטין שם: מבני ביו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים, מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים וכו'.

נמצא, דהאמת היה דבגלל עונשו המבהיל במה שפצתה האדמה את פיה וירדו חיים שאולה הם וכל אשר להם וכו', ועי"ז נתקדש שם שמים באמונת התורה ובמשה עבדו, לכן בגלל זה השתלשלה ממנו השלשלת הגדולה הזאת, אולם בדבר זה טעה קרח, שהוא חשב דבגלל ובזכות השלשלת הגדולה הזאת ינצל ויהיה נמלט מן האבדון, ומה שהתרה בהם משה שרק אחד יהיה נמלט וכלם יאבדו, בטח בעצמו שהוא יהיה אותו האחד, ובאמת לא ראה יפה, כי אדרבא, דוקא משום שנאבד ונענש באופן נורא כזה שנתחזקה עי"ז האמונה, לכן יצא ממנו כל השלשלת הגדולה הזאת, ע"כ שמעתי, וכמדומה שהוא משם הגאון מקוטנא בעל זית רענן צ"ל.

ולפי היסוד הזה אפשר לבאר דזהו הביאור במה שאמר ריש לקיש: ויקח קרח, שלקח מקח רע לעצמו, ועמדנו ע"ז דמה שייך לומר בזה שלקח מקח רע, דאיזה מקח לקח לעצמו הלא סופו היה רק אבדון, ובאמת כל המפרשים התלבטו לפרש מלת ויקח, וכן חז"ל במדרשים דרשו בזה כמה דרשות, ובא ריש לקיש לבאר במה שפירש דלקח מקח רע לעצמו, דהכוונה, דהן אמנם לקח לו קרח בזה מקח וקנין, דע"י עונשו המר באורח נס ופלא, שנתחזקה ע"י זה באופן גלוי האמונה בתורת משה, בעבור זה קיבל שכרו שיצא ממנו שמואל הנביא וכל השלשלת הגדולה, אולם המקח הזה הוא רע לעצמו, היינו שלעצמו ובשרו ולנפשו הוא מקח רע ומר עד למאד, שהוא נידון בגיהנום לדורות ... ועל כוונה זו כתבה לנו התורה 'ויקח' קרח, שע"י מעשה זה אמנם לקח הקנין והמקח של השלשלת הגדולה, אלא דלא כשעלתה על דעתו דמפני זכותו יזכה להעמיד גדולי עולם אלו, ושעל יסוד זה העיז להתפרץ במחלוקת הגדולה הזאת על בטחונו בכח הדורות הללו, אלא להיפך, דמצד עונשו הגדול שהיה אות

לבני מרי שלא להעיז לחלוק על משה, מזה לקח את מקחו של עצמו היה רע, וטובה לאחרים.

ומדבר זה יש להתבונן עוד ללמדנו דעת, דאע"פ שהשגת רוח הקודש היה אחת מהמדריגות היותר גדולות, ושהיא המעלה העשירית או הי"א, מהמעלות שחשב ר' פנחס בן יאיר בגמרא {ע"ז כ, ב} ורוה"ק מביאה לידי תחיית המתים כמו"ש בגמרא שם, בכל זאת אפשר ג"כ לפעמים שתהיה סיבה להכשילו ולהפילו ח"ו במכשול, באם ע"י השגתו וראייתו ברוה"ק עושה על סמך זה דבר נגד התורה והאמונה ח"ו, כי אז גורמת לו ראייתו להורידו לשאול תחתית ולאבדון ח"ו, ולא רק שאינו מביאנו לידי תחיית המתים, אלא שע"י זה נאבד מהעולם הזה ומעולם הבא ושלא יקום בתחיית המתים, ודבר זה היה לקרח, כי מפני שצפה ברוה"ק וראה את השלשלת הגדולה הזאת, על סמך זה בטח לבו והעיז לחלוק על משה, ובגלל זה נענש בעונשו הגדול ביותר, ולולי שראה מה שראה היה ירא להיכנס לתגר זה והיה ניצול מן הפורענויות. נמצא שמעלתו הגדולה במה שראה ברוה"ק היתה בעוכריו שגרמה לו לטעות ולעשות דבר היפוך האמת והאמונה, וחכמי ישראל נחלקו בגמרא {סנהדרין קח, א} על עדת קרח, אם יבואו לעולם הבא.

ונראה דגם מה שאירע למרגלים, היה דוגמא מעין זו שענים הטעתם, דהמרגלים אשר נאמר עליהם כולם אנשים ראשי בני ישראל המה, אמרו חז"ל במדרש, שהיו אנשים גדולים וצדיקים, ומשה רבינו נמלך בהקב"ה על כל אחד ואמר לו ראויים הם, כמו"ש במדרש, ולבסוף נהפכו כקשת רמיה והוציאו דיבה על הארץ, והלכו מדחי אל דחי עד שכפרו גם ביכולת ה', ואמרו חז"ל עליהם, כי דור תהפוכות המה שנתבררו צדיקים ונתהפכו כמבואר כ"ז במדרש, וכבר הבאנו לעיל בפ' שלח מדברי הזהוה"ק, דכל זה גרם להם משום שראו שלעתיד כשיכנסו ישראל לארץ, לא יהיו עוד ראשי בני ישראל, אלא שיתמנו ראשים אחרים תחתיהם, שכן אמרו בזהוה"ק שם: כולם אנשים, כולוהו זכאין הוו, ורישי דישאל הוו, אבל אינון דברו לגרמיהו עיטא בישא, אמאי נטלו עיטא דא, אלא אמרו אי ייעלו ישראל לארעא נתעבר אן מלמהו רישין וימני משה רישין אחרין, דהא אן זכין במדברא למהו רישין, אבל בארעא לא נזכי, ועל דנטלי עיטא בישא לגרמיהו, מיתו אינון וכל אלין דנטלין מליהו, ע"כ. והיינו דנגיעתם שראו שבארץ לא יהיו הם הנשיאים, גרמה להם להוצאת הדיבה על הארץ כדי שישתהו במדבר ... ולפי זה יתכן דגם במרגלים היה מעין הטעות הזאת שאירע לקרח, שהם ראו ברוח הקודש שבארץ לא יהיו הם ראשים ונשיאים על ישראל, ושיתמנו אחרים תחתיהם, ומשום כך נטלו עצה לעכב את ישראל במדבר, בחשבם שע"י כך ישארו בנשיאותם, אבל באמת היה הדבר להיפך ועינים הטעתם, דאדרבא, הטעם מה שראו שלא יהיו עוד ראשים על ישראל בבואם לארץ, ונתמנו שם ראשים ונשיאים אחרים תחתיהם, אולם הם לא

ראו ולא ידעו את הטעם מפני מה יסתלקו מנשיאותם, דמה שראים ברוח הקודש, מסתבר דרואים רק המציאות כמו שהיא, אבל הסיבה והגורם לזו המציאות אם הוא דבר שתלוי בבחירה, זה אי אפשר לראות, דהסיבה התלוי בבחירה הרי היא נתונה לאדם לפי בחירתו, ומלבא לפומא לא גליא, והם שראו רק את העתיד שלא יהיו נשיאים בארץ, לכן זה גרם להם ליטול עצה לעכב כניסתם לארץ כדי להמשיך להיותם נשיאים במדבר, אבל האמת היה להיפך, שדוקא בגלל זה שעשו תחבולה זו למנוע את ישראל מלהיכנס לארץ, לכן נענשו שמתו במדבר ואחרים קמו תחתיהם לנשיאות, נמצא דאם לא היו סומכים על זה שראו ברוה"ק, ולא היו מחשבים על העתיד להיות עמהם לאחר זמן, כי אז היו נשארים בתמימותם וכשרותם ובמדרגת צדיקותם, לאמר שהארץ טובה מאד מאד כמו יהושע וכלב, וכולם היו נכנסים לארץ תיכף יחד עם משה ואהרן ונשארים שם בנשיאותם, והיו בונים את ביהמ"ק בבנין עולם ותיקון העולם הכללי, ועכשיו דוקא ע"י מעלתם הגדולה שראו ברוה"ק, עינים הטעתם שגרמו לעצמם ולכל ישראל הרעה הגדולה הזאת שהם מתו במגיפה במיתה משונה, וכל הדור ההוא מתו במדבר, ובגללם לא נכנס משה ואהרן בארץ, ונגזרה גלות ובכיה לדורות עד היום: נמצא גם בכאן מעין זה, שדוקא מעלת רוח הקודש המביאה לידי תחיית המתים, גרמה להם שענים הטעתם לבוא לידי כך עד שחכמי ישראל מתדיינים [בסנהדרין ק"ח א'] אף על דור המדבר כולו, אם יש להם חלק לעולם הבא.

ובחזקיהו המלך מצינו בגמרא {ברכות י, א}, שישעיהו אמר לו צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה, ופירשו בגמרא מאי 'כי מת אתה ולא תחיה', מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא, משום דלא עסקת בפריה ורביה, וחזקיהו א"ל משום דחזאי לי ברוח הקודש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו, ואמר לו ישעיהו, בהדי כבשי דרחמנא [סתרים דהקב"ה – רש"י] למה לך, מאי דמיפקדת איבעא לך למיעבד, ומה דניחא קמיה קודש אברך הוא ליעבד, אלא דחזקיה לא קיבל מה שא"ל ישעיהו כי מת אתה ולא תחיה, וסמך עצמו על מה שקיבל מבית אבי אביו דאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, והתפלל מקירות לבו ונעתר לו הקב"ה וביטל את הגזירה. הרי לפנינו ג"כ דמה שראה ברוח הקודש, היה גורם לו שיאבד משני העולמות חלילה, אלא ע"י מה שנשתלח לו ישעיה הנביא וא"ל בהדי כבשי דרחמנא למה לך חזר בו ונשא אשה, והוסיף לו הקב"ה שנות חיים בזה ובבא¹³.

¹³ **ברוך שאמר:** האריכו לו את חייו ב- 15 שנה. נולדו לו שני ילדים: הא' מנשה והשני רב שקה שמת צעיר; אין ספק שמנשה הרשיע. אבל כותב **מדרש כונו** – **הבית השני** [בגן עדן] **פתח שער פתוח וקירותיו מכסף צרף מזוקק וקורותיו ארזים והשוכנים בו**

וברוך אבי שציוני לעצור כעסי לילה אחת שלא הרגתי אותך ואת בני. ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאד.

אומר המדרש ביאור נוסף לתנחומא, קרח אותה – דבר אחר, בקר. אמר להם משה, גבולות חלק הקדוש ברוך הוא בעולמו. יכולין אתם לערב יום בלילה. זהו שאמר הכתוב, בתחלה, ויהי ערב ויהי בקר, ויבדל אלהים בין האור ובין החשך (בראשית א, ד), בשביל תשמישו של עולם. וכשם שהבדיל בין האור ובין החשך, כך הבדיל את ישראל מן האמות, שנאמר: ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כ, כו). וכך הבדיל אהרן, שנאמר: ויבדל אהרן להקדישו בקדש הקדשים (דה"א כג, יג). אם יכולים אתם לעכב אותה הבדלה שהבדיל הקדוש ברוך הוא בין היום ובין הלילה, כך תוכלו לבטל את זו. לכן אמר להם: בקר וידוע ה' וגו', כבר הוא מתקן, את אשר יבחר בו יקריב אליו.

אומר הסוכת דוד – והיינו שהך בחירה זהו כמו בריאה וכמו שא"א לשנות בריאה כן א"א לשנות הך בחירה שכבר חלה עליו ועליכם הך הבדלה של להקדישו קודש קדשים וזהו והי' האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, היינו שהוא כבר קדוש מעיקרא ע"י הבחירה שמקודם, ולא שיעשה עכשיו קודש ...

נשאלת השאלה – מדוע בחר משה דוקא את הדוגמא של ה'בוקר'?

כדי לבאר את הדברים, נעמוד על דברי גמרא שמופיעה בשני מקומות בש"ס;

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין קי, א; נדרים לט, ב} – דרש רבא ואמרי לה ויש אומרים שאמר זאת ר' יצחק: מאי דכתיב {חבקוק ג-יא} שמש ירח עמד זבולה? שמש וירח בזבול¹⁴ מאי בעין מה מבקשים השמש והירח במקום הנקרא 'זבול' שאינו מקומם? והא ברקיע קביעי הלא קבועים הם ב'רקיע', ככתוב {בראשית א, טז-יז} ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, ו'זבול' הוא למעלה מ'רקיע'? מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו: רבונו של עולם אם אתה עושה דין לבן עמרם תובע את עלבוננו מעדת קרח ומעניש אותם, אנו מאירים נמשך להאיר לעולם, ואם לאו – שאין אתה עושה לו דין אין אנו מאירין מכאן ואילך! – ממחר אנחנו בשביתה ללא הגבלת זמן! באותה שעה ירה בהן הקב"ה חיצים וחניתות כדי שיצאו ויאירו, וככתוב בהמשך הפסוק: "לאור תִּפְיֹךְ יִהְיוּ וְגו'". כלומר, טען כנגדם טענות שעליהן לא היתה להם תשובה, וכך אמר להם: בכל יום יום משתחוים לכם ואתם בכל זאת מאירים; אם כך, שאו קל וחומר בעצמכם: בכבודי לא מחיתם לא בטלתם עצמכם

והרי כל זה בא ללמדנו דצריך האדם לילך בתום, וכמוש"נ {משלי י} הולך בתום ילך בטח, ולא יסטה אפילו כמלוא נימא מהמצוה עליו, על אף השגתו הגדולה שצופה ומסתכל על העתיד, ואז ילך לבטח.

מספר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות כב} – ומעשה באחד שהיה הולך מארץ ישראל לבבל, נִשְׁהִיָּה אוֹכֵל לֶחֶם רֹאֵה שְׁנֵי צִפְרִים מִתְנַצֵּין זֶה עִם זֶה, הִרג אֶחָד מֵהֶם אֶת חֲבֵרוֹ, הִלךְ וְהִבִּיא עֵשֶׂב וְהִנִּיחוֹ עַל פִּי וְהִחְיֶהוּ, הִלךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְנָטַל אוֹתוֹ הָעֵשֶׂב שֶׁנָּפַל מִן הַצֹּפֹר וְהִלךְ לְהַחְיֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים, נִשְׁהִיָּה לִסְלֵמָה שֶׁל צוּר מִצָּא אֶרֶץ מִשְׁלָךְ וּמַתְּ, הִנִּיחַ הָעֵשֶׂב עַל פִּי וְהִחְיֶהוּ, עָמַד הָאִישׁ וְאָכְלוּ, מִתְּלָא אֶמְרִין טַב לְבִישׁ לֹא תַעֲבִיד וּבִישָׁא לֹא מְטִי לָךְ אֵל תַּעֲשֶׂה טוֹבוֹת לַרַע, וְעַ"ז זֶה לֹא יָבוֹא לָךְ רַע.

מה אנחנו רוצים להוציא מכל הדברים האלה?

לקרח היתה רוח הקודש, שאחריה מגיעים לתחיית המתים – ומה הוא עשה עם אותה מידה??? לקח אותה ונכנס איתה לאדמה! – ולמה??? כי רוח הקודש זה כמו נרות חנוכה – "אין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד" – אתה יכול להסתכל, אבל אל תעשה בזה שימוש! אם המרגלים לא היו עושים שימוש ברוח הקודש שהיתה להם, היו נכנסים לארץ ישראל עם משה רבינו – משה רבינו היה בונה את בית המקדש והיינו כבר 3000 שנה אחרי התיקון השלם!

לאחר שקרח יוצא למלחמה ולא עוזר כלום, אומר להם משה רבינו: {טז, ה} **בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו.**

נשאלת השאלה – ולמה דוקא בבוקר?

אומר רש"י – **בקר וידע וגו'.** עתה עת שכרות הוא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מתכון לדחותם שמא יחזרו בהם.

כותב ספר חסידים {ס' תרנ"ה} – מעשה בבן שכבד את אביו ביותר. א"ל האב: אתה תכבדני בחיי תכבדני במותי. אני מצוך שתלין כעסך לילה אחד ועצור רוחך שלא תדבר. לאחר פטירת אביו הלך לו למדינת הים והניח אשתו מעוברת והוא לא ידע ועכב בדרך ימים ושנים וכשחזר בעיר בא בלילה ועלה לחדר שאשתו היתה שם שוכבת ושמעקולו של בחור שהיה מנשק אותה. שלף חרבו ורצה להרוג שניהם, וזכר מצות אביו והשיבה לתערה. שמע שאמרה לאותו בחור בנה שאצלה כבר יש שנים רבות שהלך אביך מאצלי, אילו היה יודע שנולד לו בן כבר הגיע להשיא לך אשה. כששמע זה הדבר אמר: פתחי לי אחותי רעייתי. ברוך י"י שעצר כעסי

¹⁴ **ברוך שאמר:** אומרת הגמרא {מסכת חגיגה יב, ב} – **שבעה** רקיעים הם: וילון רקיע שחקים זבול מכוון מעון ערבות.

בעלי תשובה שנצרכים מכל חטא כנסף מכל סיגים והממונה מנשה בן חזקיה לרב עליהן ומלמדן תורה!

אומר המהרז"ל – והענין בזה כמ"ש בחגיגה פרק שני זבול שם בית המקדש בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו, וכמ"ש שלמה בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים שבית המקדש שלמטה כנגד בית המקדש של מעלה שבזבול, וכאן שחלקו על כהונת אהרן כאילו חלקו על בית המקדש של זבול ועל מיכאל כה"ג וע"כ עמדו בזבול לבקש דין, כי אהרן כה"ג כמו אור בוקר כמ"ש בסימן ד' שאם יהפכו כהונת אהרן כאלו הפכו האור לחושך על כן עמדו שמש וירח דוקא בזבול.

פירוש הדבר, עלו השמש והירח לזבול כדי לומר – או למיכאל או למ"ט [שני המלאכים שמקריבים במרום] – רבותי! אם קורח יוצא לחלוק על משה ואהרן, אהרן לא יהיה כהן וממילא מחר כבר לא תהיה עבודה בבית המקדש, ואם לא תהיה עבודה למטה גם לא תהיה עבודה למעלה! – ולכן עלו השמש והירח לזבול, כדי למנוע את המצב הזה!

בא העיני יעקב ואומר פירוש נפלא – "בקר וידע ה' את אשר לו"; אמר משה רבינו לקרח: "אתה יודע, בבריאת העולם היתה כבר א' שלא כ"כ היתה מרוצה מהתפקיד שלה – קראו לה ירח; ומה עשתה השמש? שתקה! – ועליה נאמר "הנעלבים ואינן עולבים שומעים חרפתם ואינן משיבים, עושים מאהבה ושומחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר {שופטים ה'} "ואהביו כצאת השמש בגבורתו" – תראה את הגבורה של השמש איך היא סגרה את הפה ולא ענתה לירח – ומה קרה לה?! נשארה שלימה!¹⁵" – ולכן החליט משה לשתוק ולא לענות לו – בדיוק כמו שעשתה השמש!

ישנו ספר מאוד אהוב עליו שנקרא **זרע ברוך**. שם יש לו חמש מערכות להסביר למה עלו השמש והירח למעלה; היסוד שלו לקוח מספר שנקרא **מדרש כונן**¹⁶;

כותב המדרש כונן – **הבית הראשון** [בגן עדן] **שכנגד פתח ראשון שבגן עדן שוכנים בו גרי הצדק שנתגייירו מאהבה וקירותיו מזכוכית לבנה מובהקת באספקלריא וקורותיו ארזים ועובדיה הנביא ממונה עליהן ומלמדן תורה ... הבית הה' בנוי מאבני שהם וישפה ואבני מלואים כסף וזהב ופז וכתם טוב וסביביו נהרי אפרסמון ולפני הפתח ימשוך [נחל] גיחון ומסך מכל עצי לבונה וריח טוב ומטות זהב וכסף ובגדי רקמה ויושבין שם משיח בן דוד ואליהו הנביא ומשיח בן אפרים ושם אפריון מעצי הלבנון כענין המשכן שעשה משה במדבר וכל כליו ועמודיו של כסף**

¹⁵ **ברוך שאמר**: ואף מופיע בכמה מפרשים, שלא רק שהקב"ה מיעט את הירח, אלא גם הגדיל את השמש!

¹⁶ **ברוך שאמר**: מדרש שכתב אותו א' האמוראים, שבנוי על פס' בספר משלי {ג, יט} ה' **בְּחִקְמָה יֹסֵד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה**; בפרקים הראשונים הוא מדבר על בריאת העולם – מה נברא בכל יום. לאחר מכן, הוא מדבר על הגן עדן והגיהנום.

מלהאיר כדי למחות על כבודי, שהגויים עובדים לכם כאלילים ומשתחווים לכם, **בכבוד בשר ודם** שהוא בודאי פחות מכבודי, **מחיתם?** למה נזעקתם רק עכשיו? עליכם לצאת ולהמשיך להאיר! **ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים שנאמר {חבקוק ג-יא} לאור חציר יהלכו וגו'.**

כדי להבין מה מונח כאן, נשתמש בדבריו הנפלאים של בעל **הערוך לנר** במסכת סנהדרין;

אומר הערוך לנר – והלא נראה תמוה ששמש וירח הנבראים יבקשו להכריע לבוראם ויתרו בהתראה שאם לא יעשה רצונם לא ישמשו עוד שימושם, ומה גם שהקב"ה לא כעס עליהם על זה, רק באשר שתלו תלונתם בכבוד משה ולא בכבודו. אכן ע"פ דברינו בספרי מנחת עני {פרשת קרח} יפורש, שהרי קרח ועדתו נתנו טעם למחלוקתם- על משה, במה שאמרו {במדבר טז ג} כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה', לומר אחרי שה' בתוכם והוא מנהיגם לא צריך למיצוע להנהיגה.

אכן השקר נראה לכל ע"י השמש והירח, כי הלא ה' הוא אור העולם, והוא הנותן אור לשמש, והשמש נותן אור לירח, וכמו שבחר בהם להיות אמצעיים לאור הגשמי המאיר על ידו, כן בחר ג"כ באמצעי הרוחני להשפיע אור הקדושה שיוצא ממנו, והוא משה. ורק על זמן העתיד כשיתוקן העולם, עליו נאמר {ישעיהו ס, יט} לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וללילה הירח לא יאיר לך והיה לך ה' לאור עולם.

וזו מה שטענו השמש והירח אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא ואם לאו לא נצא, ובזה לא מרדו בהקב"ה, כי אמרו שאם [אין] אתה עושה דין לבן עמרם, אז ראינו שצדק קרח בטענתו בתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה', ועל כן גם לאורנו לא יצטרך העולם, כי הלא אתה אור העולם, ולכן הקדוש ברוך הוא הקפיד רק במה שתלו הדבר במשה, כי הלא גם בו מרדו, והיה להם לומר אם אתה עושה דין במורדים בך, ולזה ירה בהם חצים.

נשאלת השאלה – ולמה עלו השמש והירח דוקא לזבול?

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה יב, ב} – זבול שבו ירושלים ובית המקדש.

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יב, אות יב} – אָמַר רַבִּי סִימֹן בְּשֵׁעָה שְׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהִקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן, רָמַז לְמִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שִׁיעֲשׂוּ אִף הֵם מִשְׁכָּן, וּבָעֵת שֶׁהִקִּים לְמִטָּן הִקִּים לְמַעַל, וְהוּא מִשְׁכָּן הַנֶּעַר שֶׁשְּׁמוֹ מִטְטֵרוֹן, שְׁבוּ מִקְרִיב נַפְשוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בִּימֵי גְלוּתָם, וְלִכְךָ כְּתִיב: אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמִּשְׁכָּן אַחֵר הִקִּים עִמּוֹ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמות טו, יז): מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַּת ה' מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנֵנוּ יְדִיךָ.

כותב הזרע ברוך – אכן בשאר מדרשים נחשב משה לשביעי, והיינו מן אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם משה, דמשה נחשב לשביעי ואז משה למול הלבנה שהיא בשצ"ם חנכ"ל השביעית ... נמצאנו למדין דלפי מדרש אחד משה מול החמה ולפי מדרש אחר משה מול הלבנה, ולכך אפשר כאן שחלק קרח על מלכותו של משה רבינו שהוא נגד החמה או נגד הלבנה, ועל כן השמש וירח עמד זבולה דשניהם באו בממה נפשך אם משה נגד השמש הרי הוא כחולק על השמש ואם הוא נגד הלבנה הרי הוא כחולק על הלבנה, ונמצא אחד מהם על כל פנים יש לקנאות קנאת משה, וזה שאמר 'עמד'¹⁸ בלשון יחיד דאפשר נסתפקו בה אם הוא כנגד חמה שבשצ"ם חנכ"ל או כנגד לבנה ובאו שניהם בדרך ממ"נ וכאמור, ואפשר לפ"ז מה שקרח ייחס עצמו בן יצהר בן קהת בן לוי הנה בזה חשב לחלוק על משה כי ס"ל דהוא השביעי מן אברהם יצחק ויעקב לוי קהת יצהר קרח, והרי הוא נגד הלבנה, או מתחיל מן לוי והרי הוא הרביעי למול החמה, ולכך אפשר דוקא ביום רביעי מתחנן קרח דבו נתלו המזלות וידע שפשע עכ"פ, והקב"ה אמר ליה לכו אצל האבות והיינו אל האבות שנזכרו לעיל מיניה כמו שסדרן בהקבלת פני משיח, דהיינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה והם מתביישין מפני שמרד כנגד ורצה להרוס זה הסדר וכמדובר ...

רפידתו זהב מרכבו ארגמן ובתוכו משיח בן דוד שהוא תאב את ירושלים אליהו ז"ל תופשו בראשו ומניחו בחיקו ומחזיקו וא"ל: סבול יסורין ודין מרץ שמייסרך על חטאת ישראל וכן כתוב והוא מחולל מפשעינו מדוכא בעונותינו עד זמן שיבא הקץ. וכל שני וחמישי וכל שבת ויו"ט באים אבות העולם ומשה ואהרן דוד ושלמה וכל מלכי בית דוד ונביאים וחסידים ומקבלין פניו ובוכין עמו והוא בוכה עמהם ומחזיקין לו טובה וא"ל סבול דין מרץ שהקץ קרוב לבא ושלשלאות שבצוארך מתנתקות ואתה יוצא לחרות ואף קרח וכל עדתו מתחננין כל יום ד' וא"ל מתי קץ הפלאות מתי תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תשוב תעלנו והוא א"ל איני יודע. לכו שאלו לאבות העולם והם מתביישין וחוזרין למקומן ...

נשאלת השאלה – ולמה קרח וכל עדתו מגיעים דוקא ביום הרביעי? אם לא מתאים להם בזמן שקוראים בתורה, הם יכולים לבוא בימי ראשון שלישי ושישי – למה ברביעי דוקא?

התשובה היא, משום שהם צריכים להגיע ביום שבו הוצבו המאורות בשמים – ביום הרביעי! – ואיך זה קשור לקרח ועדתו?

אהרן הכהן מדליק את המנורה, כמ"ש {ח, ב} **בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יָאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת** – ולמה דוקא שבעה נרות? אומרים חז"ל, חג אמר כנגד שבע הספירות – חג"ת נהי"ם: חסד – כנגד אברהם, גבורה – כנגד יצחק, תפארת – כנגד יעקב; נצח – כנגד משה, הוד – כנגד אהרן, יסוד – כנגד יוסף, מלכות – כנגד דוד. וחד אמר כנגד שבעה כוכבים ומזלות **שצ"ם חנכ"ל** – שבתאי, צדק, מאדים חמה, נגה, כוכב, לבנה.

א"כ כאשר אהרן הכהן מדליק את המנורה, אז הנר הראשון הוא כנגד חג"ת נהי"ם, **שצ"ם חנכ"ל** ושבעה כורתי ברית: אברהם יצחק יעקב משה אהרן דוד ושלמה. זאת אומרת, הנר הראשון הוא כנגד חסד, שבתאי, אברהם. הנר השני כנגד גבורה, צדק, יצחק וכו' הנר הרביעי כנגד נצח, חמה, משה.

משמע מכאן, שהשמש היא כנגד משה רבינו ולכן אמר משה לקרח: **"בְּקֶרֶב יָדֵעַ ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ"** – "הבוקר הוא שלי!"

אבל יש סדר נוסף שמופיע בחז"ל¹⁷, שכאשר משה רבינו הוריד את השכינה לארץ, הוא הוריד אותה מאברהם ליצחק – מיצחק ליעקב – מיעקב ללוי – מלוי לקהת – מקהת לעמרם – מעמרם למשה;

¹⁸ **ברוך שאמר:** "שמש וירח עמד זבולה"

¹⁷ שמות רבה, פרשה מ"ד, אות ט.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

"למה אתם מונים את משה כנגד החמה או כנגד הלבנה – אפשר גם למנות אותי – אברהם יצחק ויעקב לוי קהת יצחק קרח!" – ומה אומרים לו?! לך אל האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב – ולמה??? כדי שיאמרו לו את הסדר הנכון! ולכן הוא מתבייש וחוזר בחזרה!

באה פרשת קרח ומלמדת אותנו, שאפשר אמנם לראות ברוח הקודש, אבל אין לעשות בזה שימוש.

פירוש הדבר, השמש והירח עלו למעלה ואמרו: "ריבוננו של עולם, אנחנו לא יודעים – האם משה הוא כנגד הרביעי שבשצ"ם חנכ"ל – השמש, או כנגד השביעי – הירח" – לכן הם עלו ביחד. אומר לנו **הזרע ברח**, קרח טען דבר אחר, אמר: "בואו נעשה חשבון אחר: אברהם יצחק ויעקב – לוי (במקום משה) קהת יצחק **קרח** – אני כנגד הלבנה; או שתחיל כך: לוי יצחק קהת **קרח** – אני כנגד החמה!" לכן הוא מגיע בכל יום רביעי, יום תליית המאורות ברקיע, וטוען: